

UDC 327.56

SCOPUS CODE 3301

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2026-2-228-253>

„დაიშის“ ორგანიზაციული სტრუქტურა და მმართველობა (II ნაწილი)

ზვიად ტყაბლაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის პროფესორი, საქართველო

E-mail: tkabladze.zviad@gtu.ge

რეცენზენტები:

თ. კიკნაძე, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ხელმძღვანელი, პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
E-mail: kiknadzetamar12@gtu.ge

მ. მანჩხაშვილი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი, პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი
E-mail: manchkhavilimaia07@gtu.ge

ანოტაცია. სტატია II ნაწილია ნაშრომისა „დაიშის“ ორგანიზაციული სტრუქტურა და მმართველობა“, რომელიც ეხება საერთაშორისო ტერორისტული ორგანიზაცია „დაიშის“ („ისლამური სახელმწიფო“, IS, ISIS, ISIL) პირველ „ხალიფაზე“ (აბუ ბაქრ ალ-ბადდადი) ნადირობას და ბოლოს მის ლიკვიდაციას.

2013 წლისთვის „დაიშმა“ გაიარა ჩამოყალიბების ყველა ეტაპი, რომელშიც მთავარ წამყვან ძალას წარმოადგენდა ნაციონალისტური ღერძი, ერაყის ყოფილი სუნიტურ-ბაასისტური ელიტა. სადამ ჰუსეინის დამხობის შემდეგ მისი რეჟიმის ფუნქციონირები არსად გამქრალან და რაიმე ახალი მმართველობის სისტემის გამოგონება „დაიშის“ ორგანიზაციული სტრუქტურის ჩამოყალიბებისთვის საჭირო არ იყო.

თავისი არსებობის პირველივე დღეებიდან „დაიში“ წარმოადგენდა სრულფასოვან სტრუქტურულ, ცენტრალიზებულ ორგანიზაციას, რომლის ელემენტები აქტიურად ასრულებდნენ საჭირო ფუნქციებს სხვადასხვა მიმართულებით, უფლებამოსილებების დელეგირების მეშვეობით.

მართალია დაჯგუფების რესურსები – ადამიანური, ფინანსური, შეიარაღება და ტერიტორიული, ეტაპობრივად, ჯერ 2017-ში, შემდეგ კი 2019-ში თითქმის გაქრა, „დაიშის“ არსებობს გარკვეული უჯრედების სახით და ზიანის მიყენების უნარი კვლავ შენარჩუნებული აქვს, ხოლო მისი იდეოლოგიის მომხრეები მიმოფანტულები არიან მთელ მსოფლიოში.

საკვანძო სიტყვები: აბუ ბაქრ ალ-ბადდადი; „დაიში“; მმართველობა; სტრუქტურა; ტერორიზმი.

შესავალი

ვაგრძელებთ ნაშრომების ციკლს, საერთაშორისო ტერორისტული ორგანიზაცია „დაიშის“ (არაბ.: داعش; რომანიზ.: Dā'ish, ინგლ.: Daesh – დაჯგუფების აკრონიმი არაბულად; თვითდასახელება „**ისლამური სახელმწიფო**“ – არაბ.: الدولة الإسلامية; რომანიზ.: ad-Dawla al-Islāmiyya; ინგლ.: Islamic State ან IS, ISIS, ISIL) შესახებ. უკვე გამოქვეყნდა სამი სტატია, რომელშიც გავაშუქეთ „დაიშის“ წარმოშობის, იდეოლოგიის, ტერორისტული პროპაგანდის საკითხები. ამჟამად წარმოგიდგენთ „დაიშის“ ორგანიზაციული სტრუქტურის და მოწყობის შესახებ კვლევის მეორე ნაწილს, სადაც განხილულია „დაიშის“ პირველ „ხალიფაზე“ (აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადი)¹ ნადირობის და მისი ლიკვიდაციის საკითხები.

ალ-ბაღდადის ძებნა თითქმის ორი წელი გაგრძელდა. „დაიშის“ ლიდერის ადგილსამყოფელი დაადგინეს ერთ-ერთი მისი მთავარი თანაშემწის, ისმაილ ალ-ისავი (Ismail al-Ithawi) დახმარებით, 2018 წლის თებერვალში. მან ინფორმაცია მიაწოდა ერავის სადაზვერვო ჯგუფებს იმის შესახებ, თუ როგორ ახერხებდა ალ-ბაღდადი ამდენი წელი დამალვას. ეს იყო დიდი გარღვევა (Rasheed, A. (2019, October 28). Exclusive - Baghdadi's aide was key to his capture - Iraqi intelligence sources.).

რაც შეეხება ალ-ბაღდადის ლიკვიდაციის შესახებ გავრცელებულ ინფორმაციას მასმედიაში, იგი

ყოველთვის არასრული და წინააღმდეგობრივი იყო. მსოფლიოს N 1 ტერორისტის განადგურების ამბავი სულ მცირე 16-ჯერ გავრცელდა. ალ-ბაღდადი თავდაპირველად 2014 წლის სექტემბერში „დაკრძალეს“, შემდეგ 2015 წელს, როცა ტელეარხმა Al-Arabiya-მ გაავრცელა ინფორმაცია, რომ ის, სავარაუდოდ, ერაყში აშშ-ის საჰაერო დარტყმების დროს მოკვდა, ახალი „ხალიფაც“ კი დასახელდა. შემდგომ, ISIS-ის ლიდერი ხან მორიგი დაბომბვების, ხან მიყენებული ჭრილობების, ხან მოწამვლისა ან ავადმყოფობის შედეგად „კვდებოდა“, თუმცა, ტერორისტის გარდაცვალება არასდროს დასტურდებოდა. მაგრამ 2019 წლის 27 ოქტომბერს, ამერიკის პრეზიდენტის მიერ გამოცხადებულმა „რადაც მნიშვნელოვანმა“ ამბავმა, საბოლოოდ დაუსვა წერტილი ალ-ბაღდადის ლიკვიდაციის შესახებ გავრცელებულ სპეკულაციებს.

ძირითადი ნაწილი

1. N 1 ტერორისტზე ნადირობა

ჯობ უორიკის (Joby Warrick)² თქმით, „დაიშის“ მმართველი მოჩვენებასავით არსებობდა, იშვიათად ჩნდებოდა საჯაროდ და რთავდა ნებას მისი ხმის გაგონების. აბუ ბაქრის მმართველობის დროს „ისლამური სახელმწიფო“ გახდა თავისი ლიდერის სარკვე: მესიანური ფიგურა, ყველაზე მკაცრი განმარტებებით ისლამურ საკითხებზე, რომ ყველა, ვინც

¹ აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადი (არაბ.: أبو بكر البغدادي; ინგლ.: Abu Bakr al-Baghdadi), დაბადებული როგორც იბრაჰიმ ავად იბრაჰიმ ალი მუჰამად ალ-ბადრი ას-სამარაი (არაბ.: محمد البدرى السامرائى; ინგლ.: Ibrahim Awad Ibrahim Ali Muhammad al-Badri al-Samarrai; 28.07.1971-27.10.2019) იგივე აბუ დუა (არაბ.: أبو دعاء; ინგლ.: Abu Du'a) ან აბუ ავადი (არაბ.: أبو عواد; ინგლ.: Abu Awad), ერაყელი წარმოშობის საერთაშორისო ტერორისტი, ფუნდამენტალისტი, რადიკალი ისლამისტი, „დაიშის“ ლიდერი და პირველი ე. წ. „ხალიფა“ 2014–2019 წლებში.

² ჯობი უორიკი (ინგლ.: Joby Warrick), Washington Post-ის კორესპონდენტი, მკვლევარი, პულიცერის პრემიის მფლობელი (2016), რამდენიმე წიგნის ავტორი, მათ შორის „შავი დროშები: დაიშის აჯანყება“ (Black Flags: The Rise of ISIS).

არ ეთანხმება სიკვდილით უნდა დაისაჯოს. მიუხედავად დაჯგუფების ექსტრემისტული შეხედულებებისა და უზნეო ტაქტიკისა, ალ-ბაღდადი ინარჩუნებდა ემმაკურ პრაგმატიზმს, ისლამისტი რადიკალი ბოვეიკების, ყოფილი ერაყელი ბაასისტების და სამხედრო ოფიცრების გაერთიანებით ძლიერ სამხედრო ძალად რჩებოდა, რომლებმაც შეძლეს ქალაქების დაპყრობა. სწორედაც ექსტრემისტული იდეოლოგიის და სამხედრო გამოცდილების შერწყმამ მისცა შესაძლებლობა დაჯგუფებას დაეპყრო ტერიტორია, რომელიც გახდა გამოცხადებული სახალიფოს საფუძველი.

„ის იყო ბიჭი, რომელსაც შეეძლო უცხოელ ბოვეიკებისა და ადგილობრივ ერაყელებს შორის ხიდების დამყარება“, განაცხადა უილიამ მაკანტსმა (William McCants), ისლამის მკვლევარმა და წიგნის „დაიშის აპოკალიპსისის“ (The ISIS Apocalypse) ავტორმა, „ფრაქციებს შორის ლავირების მიდრეკილება, დაეხმარა მას გამხდარიყო ხალიფა“.

ალ-ბაღდადი ასევე იჩენდა სისასტიკეს, რომელიც დაჯგუფების სავიზიტო ბარათი გახდა, თუმცა მისმა იმიჯმა საგრძნობლად იკლო, როცა საერთაშორისო კოალიციამ დაიწყო „დაიშის“ განდევნა გამყარებული პუნქტებიდან ერაყსა და სირიაში 2017–2018 წლებში.

სახალიფოს მარცხის შემდეგ, იგი ორჯერ გამოვიდა ვიდეომიმართვით და დაჟინებით აცხადებდა, რომ „ისლამური სახელმწიფო“ აღდგება, როგორც იატაკქვეშეთის მემბოხე მოძრაობა და იფიცებოდა ბრძოლის გაგრძელებას. მართლაც, დაჯგუფებამ, რომლის რაოდენობა პენტაგონის წარმომადგენლების შეფასებით, შეადგენდა 14000–8000 მებრძოლს,

გააქტიურა თავისი პარტიზანული ომი, ერაყის, სირიისა და ქურთული ძალების წინააღდეგ. ბოლო, 2019 წლის სექტემბრის ვიდეომიმართვაში, ალ-ბაღდადიმ მოუწოდა მიმდევრებს თავს დასხმოდნენ ქურთების კონტროლირებად ციხეებს სირიაში, სადაც ათასობით ტერორისტი იჯდა. „ციხეები, ციხეები, ო სახალიფოს მებრძოლებო ... თქვენი ძმები და დები – გააკეთეთ ყველაფერი შესაძლებელი, რომ გაათავისუფლოთ და ჩამოანგრიოთ მათი კედლები“ (Warrick, J. (2019, October 27). Abu Bakr al-Baghdadi, extremist leader of Islamic State, dies at 48. *The Washington Post*).

ცბიერი ალ-ბაღდადი, თითქმის 10 წელს უსხლტებოდა პატიმრობას და იღებდა ექსტრემალური უსაფრთხოების ზომებს, მაშინაც კი, როცა ხვდებოდა ყველაზე სანდო თანამებრძოლებს. „ისინი მაიძულებდნენ მაჯის საათის მოხსნას“, ყვება ალ-ბაღდადის თანაშემწე, ზემოხსენებული **ისმაილ ალ-ისავი**, სიკვდილიმისჯილი, რომელიც დააკავეს 2018 წელს.

როგორც იხსენებენ ალ-ისავი და სხვები, მას შემდეგ, რაც მათ ჩამოართვეს ელექტრონული მოწყობილობები, მობილურები და ფოტოაპარატები, თვალები აუხვიეს და ჩასვეს ავტობუსებში, საათობით მიჰყავდათ უცნობი მიმართულებით. როცა მიიყვანეს დანიშნულების ადგილას და უხილეს თვალები, დაინახეს, რომ მათ წინ იჯდა ალ-ბაღდადი. შეხვედრა გაგრძელდა 15-30 წუთს და „დაიშის“ ლიდერი პირველი გავიდა შენობიდან. მისი მნახველები რამდენიმე საათს იცდიდნენ შეიარაღებული დაცვის თანხლებით. შემდეგ მათ კვლავ აუხვიეს თვალები და დააბრუნეს უკან. ალ-ბაღდადი სულ სამჯერ ჰყავდათ ნანახი 5 წლის განმავლობაში.

„ალ-ბაღდადის ყოველთვის აღელვებდა, თუ ვინ უღალატებდა ის არავის ენდობოდა“, განაცხადა იაჰია რასულმა (Yahya Rasool) გენერალმა, მაშინ ერაყის გაერთიანებული ოპერატიული სამეთაუროს (Iraqi Joint Operation Command) პრესმდივანმა.

მსოფლიომ ალ-ბაღდადის შესახებ გაიგო 2014 წელს, როცა მისმა ხალხმა ერაყის მესამედი და მეზობელი სირიის ნახევარი დაიპყრო, გამოაცხადა სახალიფო და აღადგინეს ვითომ მუსლიმური თეოკრატია, რომელიც თავის დროზე ოსმალეთის იმპერიის დაცემისას (1923 წელი) დასრულდა.

ეს ნაბიჯი განასხვავებდა „ისლამურ სახელმწიფოს“ „ალ-კაიდასგან“,³ უფრო ძველი ისლამისტური ტერორისტული დაჯგუფებისგან, რომლის მმართველობის ქვეშ ალ-ბაღდადის ხალხი მოქმედებდა ერაყში თითქმის 10 წელი, სანამ არ გამოეყვნენ მას. მართალია უსამა ბინ ლადინი,⁴ „ალ-კაიდას“ ლიდერი, ოცნებობდა სახალიფოს აღდგენაზე, მაგრამ მას ამის გამოცხადება არ სურდა, შესაძლოა სამხედრო პასუხის შიშით. „დაიშის“ შემთხვევაში კი სახალი-

ფოს გამოცხადებამ ხუთ წელიწადში ტერორიზმის დაკარგვა გამოიწვია.

ფიზიკური სახალიფოს არსებობის დაპირებით ათი ათასობით მიმდევარი „დაიმუხტა“, რომლებიც გაემართნენ სირიაში. თავისი განვითარების პიკზე დაჯგუფების შავი დროშა ფრიალებდა მსხვილ დასახლებულ პუნქტებზე, ერაყის ქალაქ მოსულის ჩათვლით, 1,4 მლნ. მოსახლეობით. მისი ტერიტორია გადაჭიმული იყო აღმოსავლეთით, ასურეთის დედაქალაქ ნაინავამდე, რომლის ანტიკური ხანის ისტორიული ნაგებობები ექსტრემისტებმა გადააქციეს ბომბის მწარმოებელ ქარხნებად. ის ასევე გადაჭიმული იყო ჩრდილოეთით სინჯარის მთებამდე, რომლის მცხოვრები ქალები „აირჩიეს“ სექსუალური ძალადობისა და ჩაგვრისთვის, სამხრეთით დაირ აზ-ზურის ნავთობის საბადოებამდე და დიდებულ პალმირამდე.

„რწმუნებული კომიტეტის“ (Delegated Committee) ბრძანებით, ალ-ბაღდადის დაჯგუფებამ დაამახინჯა ისლამი და თავს მოახვია მისი ძალადობრივი ინ-

³ **ალ-კაიდა** (არაბ.: **القاعدة**; ტრანსლიტ.: ალ-კაიდა; ინგლ.: Al-Qaeda ან al-Qa'ida - ბაზა, ფუნდამენტი, ფუძე, საყრდენი); სრული სახელწოდება „ალ-კაიდა ას-სულბა“ (არაბ.: **القاعدة الصلبة**; ინგლ.: Al-Qa'idah al-Sulbah - მტკიცე საფუძველი) საერთაშორისო ტერორისტული, ულტრარადიკალური, სალაფიტური, ისლამისტური ორგანიზაცია. შეიქმნა 1988 წ. 11 აგვისტოს (ან 1980-იანი წწ.). ორგანიზაციის მიზანია ისლამურ ქვეყნებში „დიდი ისლამური სახალიფოს“ შექმნა. დაარსებიდან მოყოლებული მისი ლიდერი იყო მსოფლიოს N 1 საუდელი ტერორისტი **უსამა ბინ ლადინი** (ინგლ.: Osama bin Ladin; 1957–2011 წწ.), 2011 წლიდან კი **აიმან აზ-ზავაჰირი** (ინგლ.: Ayman al-Zawahiri; 1951–ს2022 წწ.). 1998 წელს კენიასა და ტანზანიის დედაქალაქების აშშ-ის საელჩოებში აფეთქებების მოწყობის შემდეგ „ალ-კაიდამ“ მსოფლიოში N 1 ტერორისტული ორგანიზაციის სტატუსი მოიპოვა. „ალ-კაიდა“ პასუხისმგებელი გახდა ტერაქტების დაგეგმვასა და განხორციელებაზე, მათ შორის აშშ-ში 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერაქტების. ორგანიზაციის ამჟამინდელ დე-ფაქტო ლიდერად ითვლება ეგვიპტელი ტერორისტი, ზედმეტსახელით **საიფ ალ-ადილი** ანუ **„მართლმსაჯულების მახვილი“** (არაბ.: **سيف العدل**; ინგლ.: Saif al-Adel, ნამდვილი სახელი **მუჰამად სალაჰ ად-დინ ალ-ჰალიმ ზაიდან** ინგლ.: Mohamed Salah al-Din al-Halim Zaidan]; დაბ. 1960/63).

⁴ **უსამა ბინ მუჰამად ბინ ავად ბინ ლადინი/ლადენი** (არაბ.: **أسامة بن محمد بن عوض بن لادن**; ინგლ.: Usama bin Mohammed bin Awad bin Laden; დაბ. 1957 წლის 10 მარტს, არ-რიადში (საუდის არაბეთი), მოკლულია 2011 წლის 2 მაისს, აბოთაბადში (პაკისტანი)). N 1 საერთაშორისო ტერორისტი, ისლამისტური ტერორისტული ორგანიზაცია „ალ-კაიდას“ დამაარსებელი, რომელმაც აიღო პასუხისმგებლობა 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერაქტებზე აშშ-ში, 1998 წელს აფრიკაში აშშ-ს საელჩოების აფეთქებაში და სხვა არაერთ თავდასხმაში სამხედრო და სამოქალაქო სამიზნეებზე მთელ მსოფლიოში. წარმოშობით იყო მდიდარი ოჯახიდან, რომელიც ეკუთვნოდა იემენურ ტომ ქინდას.

ტერორისტაცია. ალ-ბადდადი შეურაცხყოფდა მუსლიმებს და იგონებდა საშინელ სასჯელებს. ქალებს, რომლებიც ბრალდებულნი იყვნენ ღალატში ქვებით ქოლავდნენ, ქურდებს კიდურებს აჭრიდნენ, ხოლო მამაკაცებს, ვიცნ ბოევიკებს ეწინააღმდეგებოდა თავებს კვეთდნენ. ამ შუასაუკუნოვანი სასჯელების ტრანსლირებით „დაიშმა“ შოკში ჩააგდო მთელი მსოფლიო (Callimachi, R., & Hassan, F. (2019, October 31). Abu Bakr al-Baghdadi, ISIS leader known for his brutality, is dead at 48.).

იორდანიელი მფრინავი ცოცხლად დაწვეს. მამაკაცებს, რომლებიც ჯაშუშობაში იყვნენ მხილებული, ახრჩობდნენ გალიებში, ხოლო წყალქვეშა კამერები იღებდნენ მათ ბოლო ამოსუნთქვას. სხვები, დანაწევრებული იყვნენ ტანკ T-55-ის მუხლუბოებით, ან ფეხებით დაკიდებულნი და ისე ფატრავდნენ როგორც ცხოველებს სასაკლაოზე.

მაგრამ ამ საშინელებებთან ერთად დაჯგუფება ახორციელებდა სახელწმიფო მართვის სხვადასხვა სერვისს, რომელსაც არავინ აღიარებდა. „ისლამური სახელმწიფო“ აგროვებდა გადასახადებს და ყურადღებას აქცევდა ნარჩენების გატანას. დაქორწინებულ წყვილებს აძლევდნენ ქორწინების მოწმობას. როცა ასეთი კავშირების შედეგად იბადებოდნენ ბავშვები, მათი წონა დაბადების მოწმობაში რეგისტრირდებოდა.

„დაიშმა“ ასევე ჰქონდა საკუთარი „ავტოსატრანსპორტო დეპარტამენტი“ (Department of Motor Vehicles, DMV), რომელიც გასცემდა მართვის მოწმობებს.

„ისლამური სახელმწიფოს“ ბოევიკები, რომლებიც ცდილობდნენ შუასაუკუნოებრივი თეოკრატის აღდგენას, ინტერნეტს იყენებდნენ ათასობით თავიანთ მიმდევართან დასაკავშირებლად, რათა მათ ეგრძნოთ საკუთარი თავი სახალიფოს ვირტუალურ მოქალაქეებად. ჯიჰადისტების გზავნილი ბევრმა ჩათვალა გამხნევეებად, იმოქმედონ მისი სახელით სადაც უნდათ. ამან საშუალება მისცა „დაიშმა“ გაეზარდა თავისი დისტანციური მომაკვდინებელი იერიშები იმ პირების მეშვეობით, რომლებიც არასდროს ყოფილან საწვრთნელ ბანაკებში.

აქედან გამომდინარე, „დაიში“ პასუხისმგებელია ათასობით ადამიანის სიკვდილზე მთელ მსოფლიოში. კორპორაციულ ზეიმზე სროლა სან-ბერნარდინოში (კალიფორნია), საშობაო ბაზრობაზე თავდასხმა გერმანიაში. სატვირთოთი თავდასხმა ნიცაში, საფრანგეთში. თვითმკვლელთა ტერაქტები ალდგომას, შრი-ლანკას ეკლესიებში. ხშირად თავდამსხმელები ტოვებდნენ წერილებს, პოსტებს სოციალურ ქსელებში ან ვიდეორგოლებს, რომლებშიც ალ-ბადდადს ეფიცებოდნენ.

„ალ-ბადდადიმ შეასრულა საკვანძო როლი „დაიშის“ პროექტის გახმოვანებაში, რამაც გამოიწვია შთამბეჭდავი რეზონანსი მოწყვლად ადამიანებში მთელ მსოფლიოში“, ამბობდა ჯოშუა ჰელცერი (Joshua Geltzer).⁵ პენტაგონის ჩანაწერები მიუთითებს, რომ ალ-ბადდადი გათავისუფლდა 2004 წლის ბოლოს, რაც გახდა სადაზვერვო მონაცემების ჩავარდნის მიზეზი. „ძნელი წარმოსადგენია, რომ მაშინ გვექნებოდა ბროლის ბურთი, რომელიც გვეტყოდა,

⁵ **ჯოშუა ჰელცერი** (ინგლ.: Joshua Geltzer) - ამერიკელი იურისტი, უსაფრთხოების ექსპერტი. 2015–2017 წლებში აშშ-ის ეროვნული უშიშროების საბჭოს (ინგლ.: National Security Council) ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის განყოფილების დირექტორი.

რომ ის გახდებოდა „დაიშის“ ლიდერი“, განუცხადა The Times-ს პენტაგონის წარმომადგენელმა. რამდენიმე წელს ის გამქრალი იყო თვალთახედვის არიდან.

2009 წელს კი, ტერორისტების კონსპირაციულ ბინაში აღმოაჩინეს სამალავი და დაჯგუფების დოკუმენტებში წააწყდნენ სახელს – აბუ დუა. „მისი გავლენა ტერორისტულ დაჯგუფებაში გახდა ნათელი რამდენიმე თვის შემდეგ, რაც უსაფრთხოების ძალებმა დააკავეს მაღალი რანგის მემბოხეთა ლიდერი“, განაცხადა აბუ ალი ალ-ბასრიმ (Abu Ali al-Basri), ერაყის დაზვერვის დირექტორმა.

საკონტროლო გამშვებ პუნქტზე ბაღდადში, 2010 წელს, ერაყელმა ძალოვნებმა დააკავეს მანაფ არ-რავი (Manaf al-Rawi), რომელიც იყო ამერიკელი მენარდის, ნიკ ბერგის (Nick Berg) ჯალათი, რომლის სიკვდილით დასჯის ვიდეო განთავსებული იყო ინტერნეტში. დაკითხვაზე არ-რავიმ აბუ დუას უწოდა დაჯგუფების ერთ-ერთი კოორდინატორი, რომელსაც ევალეზოდა საიდუმლო შეტყობინებების გადაცემა.

„მე პირდაპირ ვაცნობე პრემიერს სამი ადამიანის სახელი, რომლებიც ჩავთვალეთ მნიშვნელოვნად არ-რავის დაკითხვის საფუძველზე“, განაცხადა ალ-ბასრიმ, „მათ შორის იყო ალ-ბაღდადი“. ამის შემდეგ 2010 წლის მაისში, მემბოხეებმა გამოაცხადეს თავისი ახალი ლიდერის შესახებ. ეს იყო აბუ დუა, რომელიც წარსდგა მსოფლიოს წინაშე როგორც აბუ

ბაქრ ალ-ბაღდადი. ახალი ფსევდონიმის მნიშვნელობა არ გამორჩენია ყურადღებიდან მის მიმდევრებს: აბუ ბაქრი, წინასწარმეტყველ მუჰამადის⁶ სიმამრის და პირველი მართლმორწმუნე ხალიფას (573–634 წწ.) სახელია, რომელსაც მიაწერენ, წინასწარმეტყველის გარდაცვალების შემდეგ, ისლამის გავრცელებას არაბეთში.

მომდევნო სამი წლის განმავლობაში, ალ-ბასრის აგენტები ნადირობდნენ ალ-ბაღდადზე და მინიმუმ ექვსი მცდელობა იყო მისი დაკავების. ერთხელ თუბზის მეჩეთთან, სადაც მისი ხმა მოუწოდებდა ლოცვისკენ, მოაწყვეს ჩასაფრება, მაგრამ რაღაცნაირად მან მოახერხა გაპარვა. „იმ მომენტში მას უმართლებდა, იყო ჭკვიანი“, აცხადებდა ალ-ბასრი და მასთან ყოველი მიახლოებისას ალ-ბაღდადი სულ უფრო წინდახედული, სულ უფრო საკუთარ უსაფრთხოებაზე ფიქრით და უნდობლობით სავსე ხდებოდა.

ალ-ბაღდადი არ იყენებდა მობილურ ტელეფონს და ეყრდნობოდა უშუალოდ გადაცემულ შეტყობინებებს. 2014 წელს, როცა ის ავიდა მარმარილოს კათედრაზე მოსულში, რომ გამოეცხადებინა სახალიფოს შექმნა, პირველად გამოჩნდა ვიდეოში მისი სახე. ალ-ბაღდადის განდევილობის გამო ბევრი საინფორმაციო სააგენტო ავრცელებდა ხმებს მისი გარდაცვალების შესახებ, რაც ტყუილი იყო ყოველ

⁶ წინასწარმეტყველი მუჰამადი (არაბ. مُحَمَّد; ტანსლიტ.: მუჰამად; ინგლ.: Muhammad; დაბ. 570/571 წ. ქ. მექა (ალ-მაქა) – გარდ. 632 წ. ქ. მედინა (მადინა)) – არაბი რელიგიური, პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწე, ისლამის ფუძემდებელი. ისლამური დოქტრინის თანახმად იყო წინასწარმეტყველი, ანუ არაბულად – ნაბი არაბ.: نبي; ინგლ. Prophet; რუს.: Пророк] და მოციქული, ანუ არაბულად – რასულ არაბ.: رسول; ინგლ.: The Messenger of God; რუს.: Посланник Бога]; ღმერთის – ალაჰის არაბ.: الله; ალ-ლაჰ] მიერ არჩეული ადამიანი, წმინდა წერილის გადასაცემად და ალაჰის მიერ ზემთაგონებული, ადამის, აბრაამის, მოსეს, იესოს და სხვა წინასწარმეტყველთა მონოთეისტური სწავლების ქადაგებისთვის.

ჯერზე, როცა ის გამოჩნდებოდა აუდიო-ან ვიდეო-ჩანაწერებში.

ქალაქის დაპყრობა, რაოდენ გასაკვირიც უნდა იყოს, ძალიან სწრაფად მოხდა მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკელების მიერ შექმნილი ერაყის ეროვნული არმიის და პოლიციის ქვედანაყოფები კარგად იყვნენ აღჭურვილნი. მთელი ეს სამხედრო შეიარაღება და მძიმე ტექნიკა, მიატოვა ქალაქიდან გაქცეულმა ერაყის არმიამ. ამასთანავე, დაპყრობილი ქალაქების ბანკებში ტერორისტებმა მილიარდობით აშშ დოლარი იპოვეს. სწორედ ამ ფულმა შეასრულა მნიშვნელოვანი როლი მრავალათასიანი „დაიშის“ არმიის ჩამოყალიბებაში, რომლებსაც შეუერთდნენ რადიკალიზებული მუსლიმები მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან და რეგიონიდან, აზიიდან, კავკასიიდან და ევროპიდან (Callimachi, R., & Hassan, F. (2019, October 31). Abu Bakr al-Baghdadi, ISIS leader known for his brutality, is dead at 48.).

მოსულის დაპყრობის შემდეგ, დაეცა სირიასთან მოსაზღვრე ერაყული ქალაქები. როგორც ლიბანელი ჟურნალისტი ვადიჰ ალ-ჰაიე⁷ წერს, ამ გამარჯვებების არქიტექტორი ყოფილა, საქართველოს მოქალაქე, თარხან ბათირაშვილი, იგივე აბუ უმარ ალ-შიშანი.

ISIS-ის არმია შევიდა სირიის ნავთობით მდიდარ რეგიონში დაირ აზ-ზურში და გააგრძელა გამარჯვების მარში ქალაქ არ-რაკამდე. 2014 წელს დაპყრობილი არ-რაკა გამოცხადდა სახალიფოს დედაქალაქად. სირიის სიდიდით მეექვსე საერო ქალაქი პირდაპირ ჩავარდა შუა საუკუნეებში: ქალებს ეკრძალებოდათ მამაკაცის გარეშე ქუჩაში გასვლა, ასევე აუცილებელი იყო ეტარებინათ ბურკა,⁸ სასტიკად აიკრძალა მოწევა და ალკოჰოლის მიღება, ქალაქში გაიხსნა მონების ბაზარი – ძირითადად ეზიდების, ერაყიდან. საჯარო სიკვდილით დასჯა ... თურმე თხეზსაც აცმევდნენ შავ გადასაფარებელს, რომელიც მალავდა ჯიქანს – რათა „დაიშის“ მებრძოლებს უხერხულად არ ეგრძნოთ თავი.

ISIS-ის პოპულარობის ზრდას ხელი შეუწყო სირიელი ბოევნიკების შემოდინებამ, რომლებიც „დაიშში“ შესვლამდე იყვნენ ციხეებში. როცა სირიაში სამოქალაქო ომი დაიწყო, ეს საშიში ტერორისტები გამოუშვეს და მალე ისინი აღმოჩნდნენ საერო ოპოზიციის კონტროლირებად რაიონებში, რომელიც მალევე გადაიზარდა ალტერნატიულ ისლამისტურ წინააღმდეგობაში, რაც ალ-ასადის რეჟიმსაც სავსებით აწყობდა: ამიერიდან მსოფლიოს თვალში

⁷ ვადიჰ ალ-ჰაიე (ინგლ.: Wadih El Hayek) – ლიბანელი ჟურნალისტი, მუშაობდა სირიაში ფრონტის ხაზზე, აშუქებდა მოვლენებს CNN-ის, BBC-ის, Al-Jazeera-სთვის, ასევე მუშაობდა სხვა „ცხელ წერტილებში“: ლიბანში, ეგვიპტეში, ლიბიაში, მაიდანზე კიევში.

⁸ ბურკა (არაბ.: **حجاب**; ტრანსლიტ.: ბურკა; ინგლ.: Burqa; ასევე ცნობილი, როგორც „ჩადრი“ ავღანეთში, ან „ფარანჯა“ ცენტრალურ აზიაში) – ქალის ზედა ტანსაცმელი, რომელიც ფარავს მთლიან სხეულსა და სახეს. ზემოხსენებული ტერმინები ხშირად ასოცირდებიან ნიკაბთან (არაბ.: **نقاب**) – ვული (ფარდა) სახისთვის, რომელიც ტოვებს თვალს ღიად, როცა ამ დროს ბურკა/ფარანჯა სრულიად ფარავს სხეულს თავიდან ფეხებამდე და აძლევს საშუალებას ქალს ხედავდეს მხოლოდ ბადის მემკვიდრით. ბურკა ასევე არ უნდა აგვერიოს ჰიჯაბში (არაბ.: **حجاب**; სიტყვასიტყვით – საფარი, წინაღობა) რომელიც ისლამში არის ქალის ტრადიციული თავსაბურავი, სადაც სახე დაუფარავად რჩება. ბურკა და სხვა სახის ტანსაცმელი, რომლებიც ფარავს სახეს, დადასტურებულია ისლამამდელი პერიოდიდან, განსაკუთრებით პუშთუს და არაბ ქალებში. ამავდროულად, სახის დაფარვა ისლამის თანახმად, სავალდებულო რელიგიურ მოთხოვნად არ ითვლება.

ბაშარ ალ-ასადი⁹ ოპოზიციას და სამოქალაქო აქტივისტებს კი არ ებრძოდა, რომლებიც ითხოვდნენ პოლიტიკური უფლებების მინიჭებას და სიტყვის გამოხატვის თავისუფლებას, არამედ სასტიკ ტერორისტებს. ამან კი სავალალო შედეგი იქონია სირიის რევოლუციისათვის: სამოქალაქო წინააღმდეგობა, რომელიც ესესა აიღებდა ხელისუფლებას ხელში, ჩახშობილ იქნა, როცა თამაშში შევიდა „დაიში“ - იგი აღმოჩნდა საშინელი მეტოქე და რამდენიმე ქვეყანას მრავალი წელი მოუწია ბრძოლა, რომ 2019 წელს გამოეცხადებინათ გამარჯვება ტერორისტებზე (El-Hayek, W. (2019, October 30). Enemy number one.).

ბარაკ ობამას¹⁰ ადმინისტრაციაში მომუშავე ამერიკის ოფიციალური პირები, ამბობდნენ, რომ 2014, 2015 და 2016 წლებში არ ყოფილა შემთხვევა, როცა ისინი თვლიდნენ, რომ აქვთ უტყუარი ინფორმაცია ალ-ბაღდადის ადგილსამყოფელის შესახებ, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი სხვა მაღალი რანგის „დაიშის“ წევრი აღმოჩენილი და მოკლული იყო, მათ შორის „N 2 ალ-ბაღდადი“ ანუ **აბუ მუჰამად აშ-შამი**.¹¹

მაგრამ ბინ ლადინისგან განსხვავებით ალ-ბაღდადი არ იყო განდევნილი. ბინ ლადინი სამყაროს ემალებოდა პაკისტანის კედლებში, რომ ვერ აღმოეჩინათ და მოქმედებდა როგორც დისტანციური მენეჯერი. ალ-ბაღდადი კი პირიქით, ღებულობდა

უშუალო მონაწილეობას თავისი ჯგუფის ყველაზე ცნობილ ბოროტულ კამპანიებში, მათ შორის ქალეზის ორგანიზებულ გაუპატიურებაში, რომლებსაც ურწმუნობად თვლიდნენ (Callimachi, R., & Hassan, F. (2019, October 31). Abu Bakr al-Baghdadi, ISIS leader known for his brutality, is dead at 48.).

ერთ-ერთი იყო 15 წლის გოგონა „დ“, რომელიც მოიტაცეს სხვა ეზიდ ქალებთან ერთად სინჯარის ოლქის (ნაინავას პროვინცია) მთის ძირში მდებარე სოფლიდან, რამდენიმე კვირის შემდეგ, რაც სახალიფო გამოცხადდა. გაქცევის შემდეგ ინტერვიუში მან ითხოვა, მისი სახელი არ გაესაჯაროვებინათ და აღწერა, თუ როგორ მიიყვანეს ქალები და გოგონები არ-რაკაში შენობაში საჩვენებელ ადგილას, რომელიც იყო იმ მამაკაცებისთვის, ვისაც მათი დაჩაგვრა სურდათ.

მისი სიტყვებით, პირველი იყო ალ-ბაღდადი და ეს ინფორმაცია დაადასტურეს სხვა გოგონებმაც: „მე მაშინვე შევამჩნიე, რომ ის მნიშვნელოვანი ფიგურა იყო, ყველა ადგა, როცა ის შემოვიდა“. ისინი გადაწყვედათ სახლიდან სახლში, და ბოლოს აღმოჩნდნენ იმ ვილაში, სადაც იმყოფებოდა დატყვევებული ამერიკელი უფლებადამცველი და ჰუმანიტარი 26 წლის კაილა მიულერი (Kayla Jean Mueller; 1988–2015 წწ.) პრესკოტიდან, არიზონას შტატიდან.

⁹ **ბაშარ ალ-ასადი** (ინგლ.: Bashar Hafez al-Assad; არაბ.: **بشار حافظ الأسد**; დაბ. 1965; სირიის დიქტატორი, პრეზიდენტი (17.07.2000–08.12.2024), მარშალი და „არაბთა სოციალისტური ბაასის პარტიის – სირიის რეგიონის“ (ინგლ.: Arab Socialist Ba'ath Party-Syria Region) მდივანი. 2021 წ. 26 მაისის, ბოლო, მსოფლიო საზოგადოების მიერ არაღიარებულ და არალეგიტიმურ საპრეზიდენტო არჩევნებში, ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის გამო, მიიღო 13,540,860 ამომრჩევლის ხმა (95,19%). მისი რეჟიმი არსებობდა ძირითადად რუსეთის და ირანის მხარდაჭერით).

¹⁰ **ბარაკ ჰუსეინ ობამა II** (ინგლ.: Barack Hussein Obama II; დაბ. 1961) - ამერიკელი იურისტი და პოლიტიკოსი-დემოკრატი. პირველი აფრო-ამერიკელი, რომელიც აშშ-ის პრეზიდენტად აირჩიეს (44-ე პრეზიდენტი 2009–2017 წლებში). პრეზიდენტობამდე, წარმოადგენდა ილინოისის შტატს აშშ-ის სენატში 2005–2008 წლებში.

¹¹ **აბუ მუჰამად ალ-ადნანი აშ-შამი** (არაბ.: **أبو محمد العنناني الشامي**; ინგლ.: Abu Muhammad al-Adnani al-Shami), იგივე **ტაჰა სუბჰი ფალაჰა** (არაბ.: **طه صبحي فلاحة**; ინგლ.: Taha Subhi Falaha; დაბ. 1977, მოკლული 2016 წლის 30 აგვისტოს), იყო ISIS-ის ერთ-ერთი მეთაური და მისი პრესსპიკერი.

გადარჩენილების მოყოლით, ყველანი გააუპატიურა ალ-ბაღდადმა, მიუღერის ჩათვლით, რაც დაადასტურეს ოფიციალურმა პირებმა და მიუღერის დედამ.

ერთხელ, 2014 წლის აგვისტოში, „დ“ ალ-ბაღდადისთან გამოიძახეს. გოგონას ეშინოდა, რომ მას კვლავ გააუპატიურებდნენ და გაკვირვებული დარჩა, როცა იგი გაიყვანეს მისაღებ ოთახში და არა სადინებელში, სადაც ალ-ბაღდადი უთხრა მის გვერდით დამჯდარიყო. „მას ჰქონდა დიდი შავი ნოლუთუკი“, იხსენებს „დ“, როცა მას ტერორისტმა აჩვენა ვიდეო, სადაც სიკვდილით დასაჯეს ამერიკელი ჟურნალისტი ჯეიმს ფოული (James Foley). „მან გვითხრა, რომ დღეს ეს ადამიანი მოვკალით“ და იცინოდა ჩვენ რეაქციაზე.

2. აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადის ლიკვიდაცია

Last night, the United States brought the world's No 1 Terrorist Leader to justice ... Abu Bakr al-Baghdadi is dead –

Donald John Trump

(Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.)

როცა 2010 წელს აბუ ბაქრმა აიღო ISI-ის მმართველობის სადავეები, ცოტა ვინმემ თუ იცოდა ორგანიზაციის ახალი ლიდერის შესახებ. მაგრამ სულ რაღაც ოთხ წელიწადში ალ-ბაღდადიმ შეძლო დაქსაქსული მოძრაობა გადაეცია ყველაზე სისხლისმღვრელ ტერორისტულ ორგანიზაციად, რომე-

ლიც შემოვიდა საზოგადოებრივ აზროვნებაში „ისლამური სახელმწიფოს“ სახელით და რომელმაც მოიპოვა კონტროლი მრავალ ქალაქზე ერაყსა და სირიაში და გახდა შოკისმომგვრელი სისასტიკის განსახიერება (Warrick, J. 2019, October 27. Abu Bakr al-Baghdadi, extremist leader of Islamic State, dies at 48).

2019 წლის 27 ოქტომბერს ამერიკის პრესამ გააშუქა, რომ ალ-ბაღდადი სავარაუდოდ ლიკვიდირებულია. მართალია მასმედიაში პერიოდულად ვრცელდებოდა ინფორმაცია ტერორისტის გარდაცვალებაზე და ის ცოცხალი რჩებოდა, მაგრამ ინფორმაცია თეთრი სახლის ლიდერმა სპეციალურ პრესკონფერენციაზე დაადასტურა.

27 ოქტომბერს, აშშ-ის პრეზიდენტმა დონალდ ტრამპმა¹² ტელევიზიით გამოსვლისას განაცხადა, რომ „გასულ ღამეს აშშ-მა პასუხისმგებში მისცა ტერორისტების N 1 ლიდერი. აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადი მკვდარია ... მისი დაკავება და მკვლელობა ჩემი ადმინისტრაციის პრიორიტეტი იყო. სახლიდან, რომელშიც ბაღდადი იყო, 11 ბავშვი უვნებლად გამოვიყვანეთ. მასთან ერთად დარჩა მისი 3 პატარა შვილი. მან თავი აიფეთქა და საკუთარი შვილებიც მოკლა. ის მოკვდა როგორც ძალი. ღმერთმა დალოცოს ამერიკა“ (Washington Post. 2019, October 27. President Trump's full announcement on the death of Abu Bakr al-Baghdadi).

უფრო ადრე, ტრამპმა დაწერა Twitter-ზე: „ეს- ეს არის რაღაც მნიშვნელოვანი მოხდა“ (Something very big has just happened! - Donald J.Trump

¹² დონალდ ჯონ ტრამპი (ინგლ.: Donald John Trump; დაბ. 1946) – ამერიკელი მილიარდერი ბიზნესმენი, მეწარმე, სახელმწიფო და პოლიტიკური მოღვაწე, აშშ-ის 45-ე პრეზიდენტი 2017–2021 წლებში და 47-ე მოქმედი პრეზიდენტი 2025 წლის 20 იანვრიდან.

(@realDonaldTrump) Twitter, October 27, 2019) და არ დააზუსტა ინფორმაცია, დაპირდა, რომ დილით გამოვა მნიშვნელოვანი განცხადებით (Griffiths, J., et al. (2019, October 28). Trump: ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi is dead.). თეთრი სახლის ლიდერის თქმით, ამ სპეცოპერაციით სამართლიანობა აღდგა. ტრამპმა აღნიშნა, რომ „როცა აბუ ბაქრს მისდევდნენ ამერიკული სამხედრო ძალები მიწისქვეშა გვირაბში, იგი „სლუკუნებდა, ტიროდა და ყვიროდა“, შემდეგ კი ალ-ბადდადიმ სამ შვილთან ერთად თავი აიფეთქა ... თავზე ხელაღებული, რომელიც ასე ცდილობდა სხვების დაშინებას, თავისი ბოლო წუთები სრულ შიშში გაატარა, ტოტალურ პანიკაში, მიახლოებული ამერიკული ჯარების გამო“.

„ ... ბადდადის სიკვდილი დემონსტრირებს ამერიკის მიერ ტერორისტი ლიდერების მუდმივ დევნას და ჩვენ მიმხრობას „დაიშის“ და სხვა ტერორისტული ორგანიზაციების საბოლოო და სრული დამარცხებისკენ. ჩვენი წვდომა დიდია. როგორც იცით, გასულ თვეში განვაცხადეთ, რომ მოკვალით ჰამზა ბინ ლადინი (Hamza bin Laden),¹³ უსამა ბინ ლადინის სასტიკი შვილი, რომელიც ძალიან ცუდად მოიხსენიებდა ადამიანებს, ჩვენს ქვეყანას, მსოფლიოს. იგი იყო „ალ-კაიდას“ პირდაპირი მემკვიდრე. ტერორისტებს, რომლებიც ავიწროებდნენ და კლავდნენ უდანაშაულო ადამიანებს, არასდროს უნდა ეძინოთ მშვიდად, როცა იციან, რომ ჩვენ მათ გავანადგურებთ“ (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. 2019, October 27. ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.).

„ალ-ბადდადი და ის „ლუზერები“, რომლებიც მუშაობდნენ მასზე უიღბლოები არიან, აზრზე არ იყვნენ რაში ეხვეოდნენ. ზოგიერთ შემთხვევაში ისინი დაბნეული ლეკვებივით იყვნენ. სხვა შემთხვევებში – ცივსისხლიანი მკვლელები. მაგრამ მათ ბევრი ადამიანი მოკლეს. მათ მიერ უდანაშაულო ამერიკელების მკვლელობა – ჯეიმს ფოულის (James Foley), სტივენ სოტლოფის (Steven Sotloff), პიტერ კესიჯის (Peter Kassig) და კაილა მიულერის (Kayla Mueller) განსაკუთრებით საზიზღარი იყო. შოკირებული გამომხატურება მოყვა იორდანიელი მფრინავის მკვლელობას, კარგი ახალგაზრდა ადამიანის ... იგი ცოცხლად დაწვეს გალიაში საჯაროდ. ხოლო ქრისტიანების სიკვდილით დასჯა ლიბიასა და ეგვიპტეში, ეზიდების გენოციდურ მასობრივ მკვლელობას მიაწერენ „დაიშს“, ყველაზე გარყვნილ ორგანიზაციას ისტორიაში. იძულებითი მოქცევა რელიგიაში, ნარინჯისფერ ტანსაცმელში თავის მოკვეთით, ყველაფერი ეს გამოტანილ იქნა საჯაროდ: ეს იყო ყველაფერი რაც აბუ ბაქრს უნდოდა, რითაც ამყობდა. იგი იყო ავადმყოფი და გარყვნილი ადამიანი. ახლა ის აღარ არის. ბადდადი იყო სასტიკი და უზნეო, და მოკვდა როგორც მშიშარა, რომელიც ტი-როდა და გარბოდა“, აღნიშნა ამერიკის პრეზიდენტმა (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.). ტერორისტს აკვირდებოდნენ რამდენიმე კვირა და სამი რეიდი გადაიდო იმის გამო, რომ ინტენსიურად გადაადგილდებოდა (BBC News. 2019, October 28).

¹³ ჰამზა ბინ ლადინი (ინგლ.: Hamza bin Laden, სრული სახელი Hamza bin Osama bin Mohammed bin 'Awad bin Laden; არაბ.: حمزة بن أسامة بن محمد بن عوض بن لادن; 1989 - 2019 წწ.), „ალ-კაიდას“ დაჯგუფების ლიდერის უსამა ბინ ლადების შვილი, რომელიც მისი გარდაცვალების შემდეგ გახდა მისი ლიდერი.

2019 წლის 26 ოქტომბერს, აშშ-ის ცენტრალური სარდლობის (U.S. Central Command, CENTCOM) სპეციალური ოპერაციების სპეცდანიშნულების I ოპერატიულმა ქვედანაყოფმა (1st Special Forces Operational Detachment - 1st SFOD-D), ცნობილმა როგორც Delta Force, ჩაატარა რეიდი რუსეთისა და თურქეთის კონტროლირებადი სივრცის გავლით, სირიის იდლიბის პროვინციაში, თურქეთის საზღვართან, ალ-ბაღდადის დასაკავებლად.

დიდ ბრიტანეთში ბაზირებულმა „ადამიანის უფლებათა სირიის ობსერვატორიამ“ (Syrian Observatory for Human Rights, SOHR), თავის სირიულ წყაროებზე დაყრდნობით განაცხადა, რომ რეიდი განხორციელდა დაახლოებით 00:30 საათზე ადგილობრივი დროით, დასავლეთით მდებარე დასახლება ბარიშთან (ჰარიმის რაიონი) არსებული კომპლექსის ტერიტორიაზე, 300 მეტრში მთიან ადგილას, ალექოდან დასავლეთით 40 კილომეტრში, თურქული საზღვრის მხარეს.

აღნიშნული რაიონი ყოფილა „ალ-კაიდას“ დაჯგუფების უჯრედების აქტიურობის ადგილი, რომელიც კერძოდ მის ფილიალს HTS-ის ეკავა. SOHR-ის

თქმით აშშ-ის რვა სამხედრო ხომალდი ინტენსიურ ცეცხლს უშენდა მიზნებს ორი საათის განმავლობაში, იმავდროულად ხმის გამაძლიერებლებით არაბულ ენაზე მოუწოდებდა დანებებისკენ (Montoya-Galvez, C., & Linton, C. 2019, October 27. ISIS leader dead after U.S. commandos stage dramatic raid in Syria).

თუმცა სანამ დავუბრუნდებით ოპერაციის მსვლელობას, უნდა აღვნიშნოთ, რომ მედიაში გავრცელებულ ინფორმაციას რომ აბუ ბაქრი ბარიშაში იმალებოდა „ალ-კაიდასთან“ ასოცირებულ დაჯგუფება HTS-ის სახლში, ვერ ადასტურებს ზოგიერთი წყარო.

HTS,¹⁴ რომელიც აკონტროლებდა იდლიბის პროვინციის ბევრ რაიონს (Center for Strategic and International Studies. (2025, October 10).), არ იყო წარმოდგენილი ბარიშას დასახლებაში, რომელიც სინამდვილეში ყოფილა ფრანგული ბატალიონის – „ჰურას ად-დინის“ (HaD) შტაბ-ბინა (Counter Extremism Project. (2025, October 10).), სენეგალური წარმოშობის, ნიცასთან ახლოს გაზრდილი ტერორისტი ომარ ომსენის (Omar Omsen, იგივე ომარ დიაბი

¹⁴ „ჰაიათ თაჰრირ აშ-შამი“ (არაბ.: هيئة تحرير الشام; „ლევანტის/შამის გათავისუფლების ორგანიზაცია“; ინგლ.: Organization for the Liberation of the Levant/Hay'at Tahrir al-Sham ან HTS), ისლამისტური შეიარაღებული დაჯგუფება, რომლის ისტორია იწყება სირიის სამოქალაქო ომის დაწყებიდან და ყოველთვის რჩებოდა საშიშ ოპოზიციურ ძალად ასადის რეჟიმისთვის და დაკავშირებული იყო „დაიშის“ დამფუძნებელთან. ერთი პერიოდი ის იყო ლოკალიზებული ტერორისტული დაჯგუფება, რომელიც ინარჩუნებდა სალაფიტურ-ჯიჰადისტურ იდეოლოგიას, მიუხედავად მისი საჯარო გამოყოფისა „ალ-კაიდასაგან“ 2017 წელს. HTS შეიქმნა 2017 წლის 28 იანვარს, Jabhat Fatah al-Sham-ის (ყოფილი al-Nusra Front) რებრენდინგის შედეგად, რომელიც გაერთიანდა რამდენიმე ჯგუფთან ერთად: Harakat Nour al-Din al-Zinki, Liwa al-Haq, Jaysh al-Sunna და Jabhat Ansar al-Din-ი.

სირიაში 13 – წლიანი დამანგრეველი სამოქალაქო ომის შემდეგ, 2024 წლის 8 დეკემბერს, ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმი დაემხო გააფთრებული შეტევის შედეგად, რომელსაც მეთაურობდა ზემოხსენებული მეამბოხე დაჯგუფება HTS-ის სავლე მეთაური, აჰმად ჰუსეინ აშ-შარაა (არაბ.: احمد حسي الشراع; ინგლ.: Ahmed Hussein al-Sharaa), იგივე აბუ მუჰამად ალ-ჯულანი (არაბ.: ابو محمد الجولاني; ინგლ.: Abu Mohammad Al-Julani/al-Golani/al-Jawlani, ნამდვილი სახელი „ალ-ჯულანი“ ფსევდონიმი კი მიუთითებს, რომ ოჯახი წარმოშობით ოკუპირებული გოლანის მაღლობებიდან იყო არაბ. „ჰადბათულ-ჯავლან“; ინგლ.: Golan Heights) – ამჟამად სირიელი პოლიტიკოსი და სირიის პრეზიდენტი 2025 წლის 29 იანვრიდან. ალ-ჯულანიმ საკვანძო როლი ითამაშა ასადის რეჟიმის ჩამოგდებასა და სირიის გარდამავალი მთავრობის (Syrian transitional government) შექმნაში.

Omar Diaby)) ხელმძღვანელობით.¹⁵ სხვა მონაცემებით, ფრანგი ტერორისტი მოხსენიებულია, როგორც „ალ-კაიდასთან“ დაკავშირებული ორგანიზაცია Firqat al-Ghuraba-ს დამაარსებელი და ლიდერი. Middle East Eye-ის მიხედვით, აბუ ბაქრის ლიკვიდაციიდან ერთი წლის შემდეგ, ფრანგი დაუკავებია HTS-ის, იდლიბში ჩატარებული რეიდების მსვლელობისას 2020 წლის აგვისტოში.

2013 წელს ის გაემგზავრა სირიაში და შეუერთდა სხვა ფრანგებს და ბელგიელებს, რომლებიც იბრძოდნენ „ალ-კაიდას“ მოკავშირე „ან-ნუსრას ფრონტთან“ ერთად. ტერორისტი ეწეოდა უცხოელი ბოევიკების გადამზრებას სირიაში ევროპიდან. ოსმენი აშშ-მა ტერორისტად აღიარა და განაცხადა, რომ მისი პროპაგანდისტული ვიდეოები „ითვლება მთავარ მიზეზად იმისა, რომ ასე ბევრი ფრანგი შეუერთდა სირიაში ბოევიკებს“ (Hooper, S., & al-Aswad, H. (2020, August 31). Notorious French militant leader arrested by HTS in Syria's Idlib.).

როგორც ამბობს მკვლევარი ორვა აჯუბი (Orwa Ajjoub), HaD-ს არაერთხელ ჰქონდა დამაბულობა HTS-სთან, მაგრამ ძირითადად თავს არიდებდა შეიარაღებულ დაპირისპირებას მასთან და შემოიფარგლებოდა კამპანიებით მედიაში. მიუხედავად

HTS-სთან დამაბულობისა, HaD-ის სარგებლობდა პატივისცემით HTS-ის წევრებს შორის. დაჯგუფება ასევე უარყოფდა კონფლიქტებს სხვა დაჯგუფებებთან, ხოლო ბოლო უსიამოვნება HTS-თან მოუვიდა 2020 წლის 17-26 ივნისს (Ajjoub, O. (2020, May 20). Will Hayat Tahrir al-Sham destroy al-Qaeda in Syria?).

პენტაგონის ოფიციალური ვერსიით, ალ-ბაღდადის აყვანისას, ამერიკელებს „მცირე წინააღმდეგობა შეხვდათ“. კარგად შეიარაღებული HTS-ი რომ ყოფილიყო ბარიშაში, მათი ტექნიკური შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, ძლიერ წინააღმდეგობას გაუწევდნენ ამერიკელებს. მაგრამ ის ფაქტი, რომ HTS არ იყო ბარიშაში, არ ნიშნავს, რომ მათმა ლიდერებმა არ იცოდნენ სად იმყოფებოდა აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადი. ადგილზე მყოფი მიმომხილველები დარწმუნებულები არიან, რომ HTS-ის ლიდერმა აბუ მუჰამად ალ-ჯულანიმ (ანუ აჰმად ჰუსაინ აშ-შარაამ) გადასცა ინფორმაცია „დაიშის“ ლიდერზე თურქეთის სპეცსამსახურებს, რომლებმაც თავის მხრივ ეს ინფორმაცია მიაწოდეს ამერიკელებს (ტყუილად ხომ არ გადაუხდოდა ტრამპი მადლობას თურქეთის მხარეს დახმარებისთვის). (El-Hayek, W. (2019, October 30). Enemy number one.).

¹⁵ „თანზიმ ჰურას ად-დინ“ (არაბ.: تنظيم حراس الدين; სიტყვასიტყვით „რელიგიის გუშაგთა ორგანიზაცია“; ინგლ.: Guardians of Religion Organization ან Hurras al-Din (HaD) ტერორისტული, სალაფიტურ-ჯიჰადისტური, პანისლამისტური, „ალ-კაიდასთან“ დაკავშირებული დაჯგუფება და სირიის სამოქალაქო ომის მონაწილე. HaD-ი ჩამოყალიბდა 2018 წლის 27 თებერვალს, სირიული რადიკალური დაჯგუფებების შერწყმის შედეგად, თუმცა 700-2500 წევრიდან ნახევარი უცხოელი იყო. მისი ხელმძღვანელობა დაყოფილი იყო ორ იდეოლოგიური მიმდინარეობად, მაგრამ ორივე თვლიდა „ალ-კაიდას“ ლიდერს, აიმან მუჰამად რაბი აზ-ზავაჰირის (არაბ.: أيمن محمد ربيع الظواهري; ინგლ.: Ayman Mohammed Rabie al-Zawahiri; 1951-2022 წწ.) თავის მთავარ იდეოლოგად და ლიდერად. დაჯგუფების ლიდერად მოხსენიებული იყო სამირ აბდ ალ-ლატიფ ჰიჯაზი (ინგლ.: Samir Abdel Latif Hijazi), იგივე აბუ ჰუმამ აშ-შამი (ინგლ.: Abu Humam al-Shami) ან ფარუკ ას-სური (ინგლ.: Faruq al-Suri), რომელიც მანამდე იყო HTS-ის წევრი და უფრო ადრე „ალ-კაიდას“ სირიის ფილიალის Jabhat al-Nusra-ს სამხედრო მეთაური 2013–2016 წლებში. 2020 წლის ბოლოს HTS-თან სრულმასშტაბიანი კონფლიქტის შემდეგ, მან დიდი დანაკარგი განიცადა და შემდგომში განდევნილ იქნა იდლიბიდან. ხოლო, 2025 წლის დასაწყისში, ასადის რეჟიმის დამხობიდან რამდენიმე თვეში, ჯგუფმა გამოაცხადა თვითდაშლის შესახებ.

საინტერესოა ასევე შემდეგი ფაქტიც: როგორც წერს ამერიკელი ჟურნალისტი რუკმინი კალიმაჩი (Rukmini Callimachi), 2019 წლის ოქტომბერში, „დაიშის“ ქვითრების წიგნაკზე დაყრდნობით, რომელიც აღმოაჩინეს ამერიკული დაზვერვის ყოფილი თანამშრომლის ასად აღმოჰამადის (Asaad Almoammad) თანამებრძოლებმა, გახდა ცნობილი, რომ ალ-ბაღდადი HaD-ის ბოევიკებს უხდიდა გარკვეულ თანხებს, ხელფასს, მისი დამალვის, დაცვითი აღჭურვილობის, კავშირგაბმულობის, ტრანსპორტის უზრუნველყოფისათვის.

ქვითრების მიხედვით, „დაიშმა“ 2017 წლის დასაწყისიდან 2018 წლის შუა პერიოდამდე გადაიხადა \$ 67000, მათ შორის \$ 7000, 2018 წლის გაზაფხულს გამოწერილ ქვითარზე, აზ-ზურის პროვინციიდან „დაიშის“ ბოევიკებისათვის ბაზის მომზადებისთვის. აღნიშნული იძლევა იმის საფუძველს, რომ ვივარაუდოთ HaD-ის ბოევიკები ეხმარებოდნენ ISIS-ის წევრებს რეგიონიდან გაქცევაში, ქართული ქვედანაყოფების შეტევამდე.

გულმოდგინედ შედგენილი „დაიშის“ ბუღალტრული აღრიცხვის ქვითრები, აჩვენებს, რომ „დაიში“ უხდიდა ფულს „ალ-კაიდას“ ფილიალ HaD-ის, თავის მოწინააღმდეგეს. შედეგად, როცა კონკურენტი დაჯგუფება იცავდა ალ-ბაღდადის, საბოლოოდ მას უღალატა ნდობით აღჭურვილმა პირმა.

კალიმაჩის სტატიის პუბლიკაციის შემდეგ წარმოიშვა კითხვები იმ დოკუმენტების ნამდვილობაზე, რომელსაც იგი დაეყრდნო. სირიისა და ერაყის ომების, IS-ის საკითხების ცნობილმა დამოუკიდებელმა მკვლევარმა აიმან ჯავად ათ-თამიმიმ (Aymenn Jawad Al-Tamimi) შეისწავლა ქვითრები და

აღნიშნა, რომ ისინი არ ჩანს ყალბი, თუმცა ასევე ივარაუდა, რომ 2018 წლის მარტ-ივლისის პერიოდის გარდა ზოგიერთი ქვითარი იყო გაყალბებული. ყოველ შემთხვევაში აბუ ბაქრის მიერ სხვა ტერორისტული ორგანიზაციისათვის თანხის გადახდის ფაქტი ძალიან უჩვეულო და საინტერესოა.

ამას გარდა, ათ-თამიმი და აღმოჰამადი, რომელმაც დოკუმენტები წარმოადგინა, არიან George Washington University-ის ექსტრემიზმის პროგრამის მეცნიერი თანამშრომლები. ათ-თამიმის მიხედვით, ჩანაწერები არ აჩვენებს ორგანიზაციულ დონეზე ჯგუფებს შორის კავშირს. HaD-ის თებერვალის განცხადებაში აღნიშნულია მოწოდება, რომ ორგანიზაციის წევრებმა თავი უნდა აარიდონ „დაიშთან“ ურთიერთობას, ხოლო „დაიშის“ 2018 წლის აპრილის ყოველკვირეული საინფორმაციო ბიულეტენის მიხედვით, „ჰურას ად-დინის“ წევრები უნდა განკვეთონ. მაგრამ თუ დოკუმენტები ნამდვილია, მაშინ ეს აჩვენებს საიდუმლო არხის არსებობას, რომლის მეშვეობითაც „დაიშიდან“ თანხები ირიცხებოდა „ჰურას ად-დინში“ (Callimachi, R. (2020, December 18). ISIS leader paid rival for protection but was betrayed by his own.).

ამერიკელებმა ალ-ბაღდადის მკვლელობის ოპერაციას უწოდეს კოდური სახელი Operation Kayla Mueller-ი, ზემოხსენებული ამერიკელი უფლებადამცველი კაილა მიულერის პატივსაცემად, რომელიც „დაიშმა“ მოკლა (Duster, C. (2019, October 27). The Baghdadi raid was named after ISIS victim Kayla Mueller).

BBC-ის ახლო აღმოსავლეთის კორესპონდენტი ტომ ბეიტმანი (Tom Bateman), სირია-თურქეთის

საზღვარზე, აკაკალედან¹⁶ გადმოსცემდა, რომ ბარის მცხოვრებმა აღწერა შაბათ საღამოს ჩატარებული სამხედრო ოპერაცია. მან განაცხადა, რომ თავდაპირველად 30 წუთის განმავლობაში მიმდინარეობდა უწყვეტი დაცხრილვა ვერტმფრენებიდან. შემდეგ წავიდა სპეცდანიშნულების რაზმი. ვერტმფრენებით ბომბავდნენ ორ სახლს, რომელთაგან ერთ-ერთი მიწასთან გაასწორეს (BBC News Russian. (2019, October 27)).

ადგილობრივმა წყაროებმა აცნობეს თურქეთის სამთავრობო სააგენტო Anadolu-ს, რომ ოპერაცია ჩატარდა 2 დრონის, 8 ვერტმფრენისა და სახმელეთო ქვედანაყოფების მეშვეობით. ღამით გადმოსხმულ იქნა დესანტი. აქტიური შეტაკებები 2,5 საათს გრძელდებოდა, ხოლო მთლიანად ოპერაციამ 4 საათს გასტანა. ვერტმფრენებს დახვდნენ არტილერიის ცეცხლით, როცა ისინი მიუახლოვდნენ ბარისთან ახლო ტერიტორიას, სამალავ კომპლექსს (Alhas, A. M. (2019, October 27). Baghdadi 'killing'). დესანტის გადმოსხმისას გამოჩნდნენ F-16 გამანადგურებლები, აღჭურვილი „ჰაერი-მიწა“ რაკეტებით, რომლებმაც გააკეთეს ხვრელი შენობაში, ვინაიდან შესასვლელი კარი დანადგული იყო (Kube, C., Romero, D., Jackson, H., & Silva, D. (2019, October 27). ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi killed in U.S. raid in Syria, Trump confirms. *NBC News*). თვითმხილველებმა განაცხადეს, რომ „დასახლება შეაზანზარა

ოთხმა აფეთქებამ“ და დაინახეს ამოუცნობი დამწვარი გვამები.

მედიკოსების ჯგუფმა შეატყობინა Anadolu-ს კორესპონდენტს, რომ ოპერაციის რაიონში განადგურდა ერთი შენობა და აღმოჩენილ იქნა 7 ადამიანის ცხედარი: 3 მამაკაცის, 3 ქალის და ბავშვის. ხუთ ადამიანს აღმოუჩინეს სამედიცინო დახმარება.

თურქეთის თავდაცვის სამინისტრომ დაადასტურა, რომ ვაშინგტონი და ანკარა ინფორმაციის გაცვლის რეჟიმში იყვნენ და კოორდინაციას უწყევდნენ თავიანთ ქმედებებს ოპერაციის დაწყებამდე, იდლიბში. ტერორისტის განადგურებაში დახმარება ერაცის დაზვერვამაც გასწია. ტრამპმა თავის განცხადებაში ანკარას ქმედებას „გასაოცარი“ უწოდა (Anadolu Agency. (2019, October 28). The US military operation in Idlib lasted 4 hours.). თურქეთის თავდაცვის მინისტრმა ჰულუსი აკარმა¹⁷ CNN-ს განუცხადა, რომ „დაიშის“ ლიდერი მოკლულ იქნა თურქეთის და აშშ-ის შეიარაღებული ძალებისა და დაზვერვას შორის თანამშრომლობის შედეგად (Ileri, K. (2019, November 7). Turkey, US cooperated in al-Baghdadi killing.).

აშშ-ის CENTCOM-ის მეთაურის გენერალ კენეტ მაკენზის¹⁸ განცხადებით, ISIS-ის ლიდერის გვამი ზღვაში გადააგდეს (ბინ ლადინის გვამის მსგავსად), რომ სპეცრაზმის რეიდისას აბუ ბაქრმა ე. წ. „მაჰიდის ქამრით“¹⁹ საკუთარი თავი აიფეთქა და თანმ-

¹⁶ აკაკალე (თურქ.: Akçakale; არაბ.: تل أبيح - თილ აბიადი) – ეთნიკური არაბებით დასახლებული ქალაქი, მომიჯნავე თილ აბიადის ქალაქთან სირიაში.

¹⁷ ჰულუსი აკარი (ინგლ.: Hulusi Akar; დაბ. 1952) – ყოფილი გენერალი და თურქეთის გენერალური შტაბის 29-ე მეთაური, თურქეთის თავდაცვის მოქმედი მინისტრი 2018 წლის 10 ივლისიდან.

¹⁸ კენეტ ფრანკლინ მაკენზი უმცროსი (ინგლ.: Kenneth Franklin McKenzie Jr., დაბ. 1957) – 2019 წ. 28 მარტიდან ცენტრალური სარდლობის აშშ-ის მე-14 მეთაური (ინგლ.: U.S. Central Command, USCENTCOM), საზღვაო ქვეითთა კორპუსის გენერალი, რომლის უფლებამოსილების ვადა ამოიწურა 2022 წ. 1 აპრილს.

¹⁹ თვითმკვლელის ქამარი/სარტყელი, იგივე „მაჰიდის ქამარი/სარტყელი“ – არის თვითნაკეთი საფეთქებელი მოწყობილობა, რომელსაც თვითმკვლელი-ტერორისტი იკრავს ტანსაცმლის ქვეშ, რათა ჩაიდინოს ძირითადად

ლები 12 წლამდე ასაკის ორი ბავშვი ააფეთქა. თავდაპირველად აშშ-ის ოფიციალური პირების ანგარიშებში და ტრამპის განცხადებაში ფიგურირებდა სამი ბავშვი, თუმცა პენტაგონმა დააზუსტა, რომ გარდაიცვალა – ორი. მაკენზიმ ასევე დაადასტურა, რომ რეიდის დროს გარდაიცვალა „დაიშის“ 6 წევრი – 4 ქალი და 2 მამაკაცი ალ-ბაღდადის ჩათვლით, რომ 10–15 ბოვეკი, ვინც არ შედიოდა ISIS-ში განადგურდა აშშ-ის ძალების მიახლოებისას. „რაც შეეხება ISIS-ის მომავალს, არ გვაქვს ილუზია, რომ ის გაქრება, იმიტომ რომ აბუ ბაქრი მკვდარია“ (Gonzales, R. (2019, October 30). Head of U.S. Central Command says ISIS leader Baghdadi buried at sea.).

„მიღებულ იქნა ყველა საჭირო ზომა, რომ თავი აერიდებინათ მსხვერპლისთვის მშვიდობიან მოსახლეობას შორის და ასევე დაეცვათ ბავშვები, რომლებიც იყვნენ ობიექტზე. „დაიშის“ ხუთი წევრი წარმოადგენდა საშიშროებას სპეცდანიშნულების რაზმებისთვის და ისინი არ რეაგირებდნენ ბრძანებაზე დაეყარათ იარაღი და მოკლულ იქნენ“, აღნიშნა გენერალმა. კადრებში, რომლებიც წარმოადგინეს ჟურნალისტებისათვის ამერიკელმა სამხედროებმა, ნაჩვენებია იყო შენობა, სადაც იმალებოდა ტერორისტი. „მას შემდეგ, რაც ჩვენი უსაფრთხოების ძალებმა დატოვეს ობიექტი, მათ გამოიყენეს მაღალი სიზუსტის იარაღი, რათა გაენადგურებინათ

ნათ ობიექტი“, დაამატა მაკენზიმ. ვიდეოში ნაჩვენებია ჰაერიდან დარტყმის მომენტი (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.).

პრეზიდენტის სიტყვებით, ოპერაციის მსვლელობისას არ დაჭრილა ან მოკლულა აშშ-ის სამხედრო და დაამატა, რომ სპეცდანიშნულების რაზმმა მოიპოვა საიდუმლო ინფორმაცია და „დაიშის“ დოკუმენტები. თუმცა თავდაცვის მინისტრმა მარკ ესპერმა²⁰ მოგვიანებით აღნიშნა, რომ ორმა სამხედრომ მიიღო მცირე ჭრილობები (Hajich, Y. (2019, October 28). Abu Bakr al-Baghdadi is dead – USA.).

ტრამპი ტკბებოდა მომენტით, ტრამპი ხობდა. მან გაიმეორა სიტყვა „სლუკუნი“ ექვსჯერ და არაერთხელ გამოაცხადა ალ-ბაღდადი „ავადმყოფად და გარყვნილად“, ხოლო მის მიმდევრებს „ბედუკულმართ“ და „შემინებულ ლეკვებს“ უწოდებდა, „ის მოკვდა, როგორც ძაღლი, ის მოკვდა როგორც მხდალი“.

პრეზიდენტის ასეთი ემოციური გამოსვლა მაღლედ გახდა განხილვის საგანი. მარკ ესპერმა, რომელიც თვალს ტრამპთან ერთად ადევნებდა სამხედრო ოპერაციას ოპერატიულ შტაბში, განაცხადა, რომ მისთვის უცნობია რაიმე „სლუკუნი“, ითქვა, რომ შეუძლებელი იყო ამის გაგონება დრონის მეშვეობით. მაგრამ სხვა ოფიციალურმა პირებმა

მასობრივი მკვლელობა, თვითაფეთქების გზით. „შაჰიდის ქამარს“ იმიტომ უწოდებენ, რომ ამ ასაფეთქებელი ნივთიერებებით სავსე ქამარს ატარებს ის ტერორისტი, რომელიც თავს იფეთქებს და საკუთარ თავს „შაჰიდად“ (რწმენისთვის წამებულად) მიიჩნევს – ასე განმარტავენ ისლამისტური ტერორისტული დაჯგუფებები ამ ქმედებას და ამართლებენ იმით, რომ ეს არის მსხვერპლი უმადლესი მიზნისთვის, ხოლო ქამარი, მისი თავგანწირვის საშუალებაა მასობრივი მკვლელობისთვის. შაჰიდი (არაბ.: شهيد) არაბულიდან ნიშნავს „მოწმეს“ ან „მოწამეს“. „შაჰიდის სარტყელი“ არა რელიგიური, არამედ ტერორისტული ტერმინია „თვითნაკეთი ასაფეთქებელი მოწყობილობის“ (ინგლ.: Improvised Explosive Device, IED) აღსანიშნავად.

²⁰ მარკ თომას ესპერი (ინგლ.: Mark Thomas Esper; დაბ. 1964) – აშშ-ის 27-ე თავდაცვის მინისტრი (2019–2020 წლებში).

განაცხადეს, რომ შესაძლოა ტრამპმა მიიღო ეს ინფორმაცია მეთაურებისგან ადგილებზე.

„ხუთი თვის განმავლობაში ხორციელდებოდა ერთობლივი თანამშრომლობა სადაზვერვო სამსახურებთან ადგილებზე და ზუსტი მონიტორინგი, სანამ არ ჩავატარეთ აბუ ბაქრის მოკვლის ერთობლივი ოპერაცია“, დაწერა სოციალურ ქსელში ქურთული SDF-ის მეთაურმა მაზლუმ აბდიმ²¹ და ტრამპის Twitter-ზე კომენტარი გააკეთა: „მადლობა ყველას ვინც მონაწილეობდა ამ დიდებულ მისიაში“ (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.).

თავდაცვის მინისტრმა და ვიცე-პრეზიდენტმა მაიკ პენსმა²² 27 ოქტომბერს განაცხადეს, რომ ცოტა ხნის წინ მიღებულმა სადაზვერვო მონაცემებმა ამერიკის სპეცრაზმს „დაიშის“ ლიდერის წინააღმდეგ ოპერაციის ჩატარების შესაძლებლობა მისცა მას შემდეგ, რაც პრეზიდენტმა ტრამპმა ის მოიწონა გასულ კვირას. ვიცე-პრეზიდენტმა განუცხადა CBS News-ს, რომ 24 ოქტომბერის დღის მეორე ნახევრისთვის, აშშ „დიდი ალბათობით“ ვარაუდობდა, რომ ალ-ბაღდადი იმყოფებოდა სირიის პროვინცია იდლიბის ერთ-ერთ შენობაში.

პენსის სიტყვებით, შაბათ (26 ოქტომბერს) დილით აშშ-მა მიიღო „სადაზვერვო მონაცემები, რომლის წყალობითაც ოპერაცია, შესაძლებელი გახდა“.

პენტაგონის ხელმძღვანელმა მარკ ესპერმა განაცხადა, რომ სამხედროები აპირებდნენ „დაიშის“ ლიდერის დაკავებას ცოცხლად, მაგრამ საჭიროების შემთხვევაში მზად იყვნენ მისი ლიკვიდაციისთვის. შენობაზე იერიშამდე, სადაც იმყოფებოდა ალ-ბაღდადი, სპეცრაზმმა მოუწოდა მას დანებებისკენ. „მან უარი თქვა. იგი ჩავიდა მიწის ქვეშ და როცა მისი ამოყვანა უნდოდათ, ამოქმედა შაჰიდის ქამარი და მოიკლა თავი“, განუცხადა CNN-ს ესპერმა (Babb, C. (2019, October 27). US military acted quickly on intel to capture or kill Baghdadi.).

2016 წლის დეკემბერში აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტმა გაზარდა ჯილდო ალ-ბაღდადის შესახებ ინფორმაციაზე \$ 25 მილიონამდე, რამაც გახადა ის ყველაზე ძებნილი ტერორისტი მსოფლიოში (Montoya-Galvez, C., & Linton, C. (2019, October 27). ISIS leader dead after U.S. commandos stage dramatic raid in Syria.). ალ-ბაღდადის ადგილსამყოფელი გახდა ცნობილი მისი ერთ-ერთი ცოლის და კურიერის დაპატიმრების შემდეგ 2019 წლის ზაფხულში, რაც აღმოჩნდა სიურპრიზი ამერიკელი მაძიებლებისთვის, ვიანიდან იგი იმყოფებოდა სირიის ჩრდილო-დასავლეთით, რომელსაც აკონტროლებდნენ „დაიშის“ მთავარი მოწინააღმდეგე „ალ-კაიდას“ ძალები. CIA²³ მჭიდროდ თანამშრომლობდა სირიასა

²¹ **ფერჰათ აბდი შაჰინი** (თურქ.: Ferhat Abdi Şahin; დაბ. 1967), იგივე **მაზლუმ აბდი** (ინგლ.: Mazloum Kobani Abdi; ქურთ.: Mezlûm Kobanê Ebdî; არაბ.: **مظلوم عبيدي**), მანამდე ცნობილი ფსევდონიმით შაჰინ ჯილო (თურქ.: Şahin Cilo) – არის სირიელი ქურთი სამხედრო, პროქურთული „სირიის დემოკრატიული ძალების“ (SDF) მეთაური. აბდულა ოჯალანის (თურქ.: Abdullah Öcalan, იგივე Apo დაბ. 1949).

²² **მაიკ რიჩარდ პენსი** (ინგლ.: Mike/Michael Richard Pence; დაბ. 1959) აშშ-ის 48-ე ვიცე-პრეზიდენტი 2017–2021 წლებში.

²³ **ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველო** (ინგლ.: Central Intelligence Agency, CIA) – აშშ-ის ფედერალური მთავრობის დამოუკიდებელი სააგენტო, რომლის ძირითადი ფუნქციაა უცხოური ორგანიზაციებისა და პირების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და ანალიზი. არის საგარეო დაზვერვისა და კონტრდაზვერვის ძირითადი სააგენტო.

და ერაყში ქურთულ დაზვერვასთან, რათა დაედგინათ სად იმალებოდა ტერორისტი.

სპეცოპერაციის დროს დაიჭრა ასევე მამებარი ძაღლი, რომლის სახელი პენტაგონმა არ გამოაქვეყნა. აღინიშნა, რომ 50 სპეცოპერაციის მონაწილე ძაღლმა, რომელიც დაედევნა ალ-ბაღდადს გვირაბში, მიიღო მცირე ტრავმა მავთულის გამო. ტრამპმა მას „მშვენიერი ძაღლი“ უწოდა და მისი სურათები გამოაქვეყნა (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. 2019, October 27. ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says).

New York Times-ი ეყრდნობა ორი ამერიკელი მოხელის ინფორმაციას, რომლებმაც ანონიმურობის დაცვით მიუთითეს, რომ ალ-ბაღდადი იმყოფებოდა იმ ვილაში იდლიბში 2019 წლის ივლისში. 3,5 თვე ამერიკული დაზვერვა თვალს ადევნებდა ამ ადგილს, რომელიც თავდაპირველად ითვლებოდა საშიშ ადგილად ოპერაციის ჩასატარებლად, ვინაიდან საჰაერო სივრცეს აკონტროლებდა რუსეთი, ასადის ძალებთან ერთად და ასევე რეგიონში „ალ-კაიდასთან“ დაკავშირებული დაჯგუფებები იმყოფებოდნენ.

მაგრამ, რადგანაც ტრამპმა ორი კვირით ადრე გამოაცხადა ამერიკული ჯარების მოულოდნელი გაყვანა სირიის ჩრდილოეთი რაიონებიდან, აშშ-ის თავდაცვის სამინისტრომ აღარ შეაყოვნა სპეცოპერაციის ჩატარება, ვინაიდან შიშობდა, რომ ისინი ხელიდან გაუშვებდნენ ალ-ბაღდადის. ამ მაღალი რანგის პირების თქმით, ალ-ბაღდადი გასცა მასთან, ძალიან დაახლოებულმა სანდო პირმა. ბუნებრივია, ინფორმატორის პიროვნება გასაიდუმლოებულია, რომელიც გადაიბირა ქურთი მეამბოხეების სადაზვერვო განყოფილებამ SDF-ის ალიანსიდან და

რომელსაც სერიოზული და გავლენიანი კავშირები აქვს რეგიონში. სწორედ ამ ინფორმატორმა მოიპარა ალ-ბაღდადის ქვედა საცვალი, სპორტული ფეხსაცმელი, მოიპოვა სისხლის ნიმუში დნმ-ის ანალიზისთვის, რათა შემდგომ დადასტურებულიყო, რომ ის, ვისაც აშშ უთვალთვალავდა, დანამდვილებით იყო ალ-ბაღდადი. ამის შესახებ New York Times-ს მოუყვა მაზლუმ აბდიმ (Callimachi, R. (2020, December 18). ISIS leader paid rival for protection but was betrayed by his own.).

სპეცდანიშნულების რაზმმა გამოიტანა გვამის ნაწილები ადგილიდან. სხვა ოფიციალურმა პირებმა განაცხადეს, რომ გვირაბი ნაწილობრივ ჩამოინგრა აფეთქების შედეგად, რამაც გაართულა სხეულის ნაწილების შეგროვება. ტრამპის თქმით იქ აღმოჩენილ იქნა ორი ქალი, შაჰიდის ქმარებით, რომლებიც იქვე დახვრიტეს, სანამ აფეთქებას მოასწრებდნენ ხოლო 11 ბავშვი გაუყვანიათ უვნებლად (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.).

ამერიკელმა ოფიციალურმა პირებმა განაცხადეს, რომ ერთ-ერთი მიზანი ასევე იყო იმ მონაცემების ანალიზი, რომელიც აღმოაჩინეს 5-6 ტელეფონში, ორ-ოთხ ნოუტბუქსა და რამდენიმე ფლემ-მეხსიერების ბარათებზე, ამოღებული იმ ტერიტორიიდან, სადაც ალ-ბაღდადი მოკლეს. მოქმედი სახელმწიფო მოხელეს სიტყვებით, ინფორმაცია იმაზე მეტი იყო, ვიდრე ამოღებულ იქნა აბოთაბადში, პაკისტანში, რეიდის დროს, სადაც მოკლეს „ალ-კაიდას“ ლიდერი უსამა ბინ ლადინი (Callimachi, R. (2020, December 18). ISIS leader paid rival for protection but was betrayed by his own.).

ითქვა, რომ აშშ-ის ლიდერი მოუთმენლად ელოდა ტერორისტის განადგურების ამბის გამოცხადებას და არ დაელოდა ოფიციალურ დადასტურებას. თეთრმა სახლმა გამოაქვეყნა ტრამპის ფოტო მრჩევლების თანდასწრებით ოპერატიულ შტაბში, ზუსტად ისე, როგორც გამოქვეყნდა პრეზიდენტ ბარაკ ობამას ფოტოები, როცა თვალს ადევნებდა ბინ ლადინზე თავდასხმას 2011 წელს. თავის კომენტარებში, რეპორტიორებთან ტრამპმა ალ-ბაღდადის მკვლელობა უფრო მნიშვნელოვან ამბად წარმოაჩინა, ვიდრე ბინ ლადინის მკვლელობა, თუმცა ამერიკულ ცნობიერებაში ალ-ბაღდადის არასდროს ეკავა ისეთი ადგილი, როგორც ბინ ლადინის. იმავდროულად, „დაიშის“ ლიდერი აღმოჩნდა აშშ-ის და მათი მოკავშირეების ძალიან ძლიერი და საშიში მეტოქე ახლო აღმოსავლეთში.

დრომ აჩვენა, რომ მაღალი რანგის სამიზნეების – ბინ ლადინის, თუ აზ-ზარკავის წინააღმდეგ შთამბეჭქდავმა ოპერაციებმა, ვერ მოაშორა მსოფლიოს ტერორიზმის საფრთხე. როგორც განაცხადა ვაშინგტონის გავლენიანი Institute for the Study of War-ის ერთ-ერთმა დირექტორმა ჯენიფერ კაფარელამ (Jennifer Cafarella): „სამწუხაროდ ლიდერების მკვლელობა არ იწვევს ტერორისტული ორგანიზაციების დამარცხებას. ჩვენ უნდა მიგვეღო ეს გაკვეთილი ბინ ლადინის მკვლელობიდან, მას შემდეგ რაც „ალ-კაიდა“ განაგრძო გლობალური ექსპანსია“.

ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხებში ექსპერტები გაკვირვებას გამოთქვამდნენ იმასთან დაკავშირებით, რომ ალ-ბაღდადი იმალებოდა ისეთ რაიონში, იდლიბის პროვინციაში, სადაც დომინირებდა „ალ-კაიდას“ დაჯგუფება, „თუმცა აბუ ბაქრის იდლიბში ყოფნა შეიძლება აიხსნას იმით,

რომ „ალ-კაიდასთან“ მიმდინარეობდა მოლაპარაკებები გაერთიანებასა ან თანამშრომლობაზე დასავლეთის წინააღმდეგ“, ამტკიცებს კაფარელა. „შესაძლოა ის თვლიდა, რომ იდლიბის ქაოსი კარგი საფარი იქნებოდა მისთვის, გარეული ჯიჰადისტებსა და სხვა მემბოხეების ხროვაში“, აღნიშნა Soufan Center-ის მკვლევარმა კოლინ კლარკმა (Colin P. Clarke) (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. 2019, October 27. ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says).

ოპერაციის გამოცხადებით, ტრამპმა მოვლენათა ცენტრში დააყენა საკუთარი თავი. მან განაცხადა, რომ შაბათს თვალს ადევნებდა პირდაპირ ტრანსლაციას, „თითქოსდა ფილმს უყურებდა“. მან მაღლობა გადაუხადა თურქეთს, სირიას, რუსეთს და ერაყს თანამშრომლობისთვის და განაცხადა, რომ ქურთულმა ძალებმა მიაწოდეს ინფორმაცია, რომელიც სასარგებლო გამოდგა. პირიქით, ის იმედგაცრუებული დარჩა ევროპელი მოკავშირეებით, რომლებიც არ დათანხმდნენ მიეღოთ დატყვევებული ბოვეიკები, რომლებიც მათი ქვეყნებიდან ჩამოვიდნენ.

ტრამპს აღნიშნული ოპერაციით, ასევე სურდა კანონმდებელ-რესპუბლიკელებთან ურთიერთობის დალაგება, რომლებმაც გააპროტესტეს მისი გადაწყვეტილება სირიიდან ჯარის გასვლის თაობაზე. რესპუბლიკელმა სენატორმა სამხრეთ კაროლინიდან, ლინდსი გრემმა (Lindsey Olin Graham), ოპერაციას უწოდა „გარდამტეხი მომენტი ტერორიზმის წინააღმდეგ ომში“, მაგრამ დაამატა, რომ „ომი დასრულებული არ არის“, „დადგა მომენტი როცა ტრამპის კრიტიკოსებმა უნდა თქვან, ყოჩაღ ბატონო ტრამპ“.

იმავედროულად დემოკრატები აქებდნენ ოპერაციასში მონაწილე სამხედროებს, მაგრამ არ ახსენებდნენ ტრამპს. კალიფორნიის შტატიდან კონგრესმენმა, ტრამპის ადმინისტრაციის ყველაზე მკაფიო კრიტიკოსმა ვეტერანმა დემოკრატმა ნენსი პელოსმა (Nancy Patricia Pelosi/D'Alesandro) განაცხადა, რომ პრეზიდენტი არასწორად მოიქცა, როცა კონგრესი არ ჩააყენა საქმის კურსში ოპერაციის შესახებ. „კონგრესის ხელმძღვანელობა უნდა ყოფილიყო ინფორმირებული ამ რეიდის შესახებ უფრო ადრე, ვიდრე რუსეთი“.

კალიფორნიიდან დემოკრატმა ადამ შიფმა (Adam Bennett Schiff), რომელიც ხელმძღვანელობდა ტრამპის იმპიჩმენტის საკითხებს, რეიდს „მნიშვნელოვანი გამარჯვება“ უწოდა, მაგრამ მისი აზრით, ეს არ ათავისუფლებდა ტრამპს გადაწყვეტილებიდან მიეტოვებინა ქურთები. „ეს კატასტროფული შეცდომაა – უღალატო ქურთებს ასეთი სახით. მე ვფიქრობ, რომ ეს გააუმჯობესებს რუსეთის მდგომარეობას ახლო აღმოსავლეთში“ (Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says.).

„დაიშის“ ფრანშიზა კრებდა ყველას თავისი დროშის ქვეშ, ვისაც მოსწონდა ისლამური სახალიფოს მშენებლობის იდეა, რომელიც თითქოს დამყარებული იქნებოდა სოციალურ სამართლიანობაზე და ეკონომიკურ თანასწორობაზე. თავიანთ ქვეყნებში პერსპექტივებს მოკლებული, გადატაკებული (ყველა არა), გარიყული, ამავე დროს ბრწყინვალე განათლების მქონე, ყოფილი სამხედროები და იმედგაცრუებულნი საკუთარი ხელისუფლებით, მომავლის იმედით ახალგაზრდობა, მოედინებოდა

მთელი მსოფლიოდან ახალი სახელმწიფოს ახალ დედაქალაქ არ-რაკაში. ბევრი იქ დანახულმა შეაშინა, იმედი გაუცრუა, შეაძრწუნა. მაგრამ ბევრი თავგანწირვისთვის შთააგონა, მზად იყვნენ სიცოცხლე გაეწირათ ბრძოლის ველზე „ხალიფასთვის და სახალიფოსთვის“.

ბინ ლადინის განადგურებამ 2011 წელს, არ მოულო ბოლო „ალ-კაიდას“. ასევე აბუ ბაქრის სიკვდილმა არ დაასრულა „დაიში“ და არ გახდა სამყარო უსაფრთხო. დიახ, მისი ლიკვიდაცია მძიმე დარტყმა იყო სახალიფოს მომხრეთათვის, თუმცა იგი არ განადგურებულა და აგრძელებდა ბრძოლას, ვინაიდან, როგორც XXI საუკუნის სოციალური ფენომენი ISIS-ი, უფრო მეტია ვიდრე იბრაჰიმ ალ-ბადრის ფიგურა, რომელიც გახდა აბუ ბაქრ ალ-ბადდადი (Pankratenko, I. (2019, November 2). The caliph is dead, long live the caliph!). ხოლო, როგორ იქცეოდა თავისი ცხოვრების ბოლო წუთებში მსოფლიოს N 1 ტერორისტი ვერასდროს გავიგებთ დანამდვილებით.

3. სპეკულაციები ალ-ბადდადის სიკვდილის თაობაზე

ალ-ბადდადი არაერთხელ გამოაცხადეს მოკლულად, რომელმაც ამ თვალსაზრისით დაამყარა თავისებური რეკორდი – 2015 წლიდან „დაიშის“ ლიდერის ლიკვიდაციაზე განაცხადეს მინიმუმ 16-ჯერ, ანუ საშუალოდ, წელიწადში ოთხჯერ (Pankratenko, I. (2019, October 28). Trump in the fight against Koschei the Deathless.).

მიუხედავად იმისა, რომ ალ-ბადდადის სიკვდილზე ინფორმაციას ადასტურებდნენ წყაროები სირიიდან, ერაყიდან, ირანიდან, თურქეთიდან,

რუსეთმა, როგორც ჩვევია, ეჭვი შეიტანა ამერიკული ოპერაციის წარმატებაში, აამოქმედა პროპაგანდისტული პრესა და აბუ ბაქრის ლიკვიდაციის ფაქტს ამუქებდა როგორც „ფეიკს“. იმავდროულად, დონალდ ტრამპმა დაწვრილებით და მხატვრულად აღწერა ოპერაცია და მადლობა გადაუხადა იმავე რუსეთს და თურქეთს თანამშრომლობისათვის. „რუსეთმა ავიაციას საჰაერო გზა გაუხსნა“, დააზუსტა მან, „მე ვესაუბრე რუსებს ოპერაციის წინ და ვუთხარი, რომ მოვდივართ ... მათ თქვეს: მადლობა, რომ გაგვაფრთხილეთ“.

28 ოქტომბერს, შტაბების მეთაურთა გაერთიანებული კომიტეტის თამჯდომარემ მარკ მილიმ²⁴ განაცხადა, რომ ტერორისტის გვამი „სათანადოდ“ მოიშორეს, არ დააზუსტა სხვა დეტალები და ასევე დაამატა, რომ ამერიკული მხარე მალე გამოაქვეყნებს ოპერაციის ფოტო- და ვიდეომასალას, რომლის შედეგად ლიკვიდირებულ იქნა ალ-ბაღდადი (U.S. Department of Defense. (2019, October 28).).

აშშ-ის პრეზიდენტს, ასევე, არ დავიწყებია წინა „N 1 ტერორისტის – უსამა ბინ ლადინის“ ხსენება, რომელიც CIA-ს მრავალწლიანი ნადირობის შემდეგ მოკლეს პაკისტანში (BBC News Russian. (2019, October 27).). როცა 2011 წლის მაისში ბარაკ ობამამ საზეიმოდ განაცხადა იმ მომენტში უმსხვილესი ტერორისტული ქსელის ლიდერის ლიკვიდაციის შესახებ, დონალდ ტრამპმა დაწერა Twitter-ზე, რომ ეს წარმატება არ შეიძლება მიაწერონ მხოლოდ პრეზიდენტს: „გეყოფათ ობამას მილოცვა ბინ ლადინის მოკვლასთან დაკავშირებით...“ „ზღვის

ლომებმა“ მოკლეს ბინ ლადინი“. მაგრამ, 8 წლის შემდეგ, მსგავსი ოპერაციის წარმატებით გამოცხადებისას, ტრამპი, მუდმივად ამბობდა „მე ვნადირობდი მასზე სამი წელი“.

ამასთანავე გაირკვა, რომ წარმომადგენელთა პალატის სპიკერი არ იყო ინფორმირებული ოპერაციის შესახებ (როცა ამ დროს, როგორც ირწმუნება ტრამპი, რუსეთისა და თურქეთის ოფიციალურმა პირებმა მიიღეს ინფორმაცია). ტრამპმა, თავისი გადაწყვეტილება არ მიეწოდებინა ინფორმაცია მისი პოლიტიკური ოპონენტისთვის, რომელიც ხელმძღვანელობდა პრეზიდენტის იმპიჩმენტის შესახებ გამოძიებას, იმით ახსნა, რომ არ უნდოდა გაჟონვა: „ვამინგტონი ხომ გახვრეტილი გობია ... ჩვენი ადამიანები ადგილზე მოკვდებოდნენ“.

ქურთებმა, რომლებიც ბოლო მომენტამდე იყვნენ აშშ-ის მოკავშირეები „დაიშის“ წინააღმდეგ ბრძოლაში, განაცხადეს, რომ სწორედ მათი სადაზვერვო მონაცემების წყალობით მოხერხდა ალ-ბაღდადის განადგურება. SDF-ის მეთაურის, მაზლუმ აბდის თქმით, ერთობლივ მომზადებას დასჭირდა 5 თვე. „ჩვენმა ძლიერმა, ეფექტურმა ქმედებებმა კვლავ დაადასტურა ჩვენი ძალა და მიმხრობა ვებრძოლოთ „დაიშს“ – დაწერა არაბულად Twitter-ზე მუსტაფა ბალიმ (Mustafa Bali), SDF-ის პრესოფისის ხელმძღვანელმა.

ალ-ბაღდადის მკვლელობამდე თითქმის ერთი თვით ადრე, 2019 წლის 16 სექტემბერს, „დაიშმა“ გაავრცელა 30-წუთიანი აუდიომიმართვა, სადაც ნათქვამი იყო, რომ სამხედრო ოპერაციები ყოველ-

²⁴ მარკ მილი (ინგლ.: Mark Alexander Milley; დაბ. 1958) – შტაბების მეთაურთა გაერთიანებული კომიტეტის (ინგლ.: Chairman of the Joint Chiefs of Staff, CJCS) თამჯდომარე, აშშ-ის არმიის გენერალი, JCS-ის მე-20 მეთაური.

დღიურად ტარდება და მოუწოდა თავიანთ მომხრეებს გაათავისუფლონ ერაყში და სირიაში პატიმრობაში მყოფი ქალები, რომლებიც ბრალდებული იყვნენ „დაიშთან“ კავშირში. იმავე მიმართვაში განაცხადეს, რომ აშშ და მისი მარიონეტები განადგურებულ იქნენ ერაყში და ავღანეთში.

იმავედროულად, აშშ-ის საჰაერო ძალების ოპერაციის შესახებ ინფორმაცია ეწინააღმდეგებოდა ჩრდილოეთ სირიიდან აშშ-ის ძალების გაყვანის შესახებ გაკეთებულ განცხადებებს. „ეს ჩვენი საზღვარი არ არის“, ამბობდა ტრამპი, როცა განმარტა აშშ-ის ჯარების გაყვანის გადაწყვეტილება, რომლებიც იყვნენ სირია-თურქეთის საზღვართან, „აქ მხოლოდ ქვიშაა“. თუმცა, მაშინაც კი, მთავარი ტერორისტის ლიკვიდაციის წარმატებული ოპერაციის შემდეგ, აშშ-ის პრეზიდენტი თვლიდა, რომ სწორია ქურთებთან შეთანხმების დარღვევა და აშშ-ის ჯარების სასაზღვრო ზონიდან გაყვანა. ბევრი დამკვირვებელი (და კონგრესში რესპუბლიკელიც კი) ამ ნაბიჯს თანამებრძოლების ღალატს უწოდებდა (BBC News Russian. (2019, October 27).).

ტრამპის გადაწყვეტილება ჯარების გაყვანის შესახებ გააკრიტიკეს დემოკრატებმაც და რესპუბლიკელებმაც, ქურთებმა კი ტრამპის ნაბიჯს „ზურგში დარტყმა“ უწოდეს. საბოლოოდ გადაწყდა, რომ აშშ დატოვებდა მცირე რაოდენობის ჯარს სირიაში.

2025 წლის ბოლოსთვის სირიაში დაახლოებით 1000 ჯარისკაცია დისლოცირებული, ისინი ISIS-ის წინააღმდეგ დაწყებული ბრძოლის მისიის ნარჩენებია. საერთო ჯამში, დაახლოებით 200 000 ამერიკელი სამხედრო იმყოფება მსოფლიოს სხვადასხვა რეგიონში.

2025 წლის დეკემბერში კი, ISIS-მა სირიაში სამი ამერიკელი მოკლა – ორი სამხედრო და ერთი სამოქალაქო კონტრაქტორი, რაც ქვეყანაში 2024 წელს ალ-სადის რეჟიმის დამხობის შემდეგ აშშ-ის პირველი მსხვერპლი გახდა. პრეზიდენტმა ტრამპმა პირობა დადო, რომ უპასუხებს „ძალიან სერიოზული შურისძიებით“.

ამ ეტაპზე, აშშ-ის ჯარები სირიაში განუსაზღვრელი ვადით რჩებიან. რატომ? იმიტომ, რომ, როგორც სირიაში აშშ-ის ყოფილმა ელჩმა, რობერტ ფორდმა (Robert Ford) აღნიშნა, „რეალური (მაგრამ არა გაცხადებული) მიზეზი, რის გამოც აშშ იქ იმყოფება, არის ირანისთვის ერაყიდან სირიაში მიმავალი გზის გამოყენების ხელის შეშლა“ (Hoffman, J. 2025, December 15. Bring US troops home from Syria now).

ტრამპის განცხადებას ამერიკული ჯარების გაყვანის შესახებ სირიის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთიდან, მალევე მოყვა თურქეთის შეტევა ქურთების ტერიტორიაზე, რომლებიც ბოლომდე იყვნენ აშშ-ის მოკავშირეები „დაიშის“ წინააღმდეგ ბრძოლებში.

იმ დღეს, როცა აშშ-მა გამოაცხადა აბუ ბაქრის ლიკვიდაცია, ცნობილმა არაბულენოვანმა Al Arabiya-მ ექსკლუზიური ინტერვიუ აიღო „დაიშის“ ლიდერის ერთ-ერთი თანამებრძოლისა და სიძისგან. მუჰამად ალი საჯითს (Mohammed Ali Sajet) ადრე ერაყის დაზვერვა უთვალთვალებდა და ახლაც იგი პატიმარია. წინასწარი მონაცემებით, სწორედ საჯითიდან მიღებულმა ინფორმაციამ საშუალება მისცა ჩაეტარებინათ ალ-ბადდადის ლიკვიდაციის ოპერაცია. Al Arabiya-ს თანამოსაუბრის თქმით, „დაიშის“ ლიდერი არ ელოდა, რომ თავდასხმა ასე მოულოდნელად მოხდებოდა, ვინაიდან ის წინას-

წარ ღებულობდა „უსაფრთხოების მკაცრს ზომებს“, ხოლო მისი კონსპირაციის ტაქტიკა იყო „ბრწყინვალე“. ალ-ბაღდადის სურდა ადგილმდებარეობის შეცვლა, რომელიც ბოლო დრომდე იყო სირია-ერაყის საზღვართან, მაგრამ „არ იცოდა, როგორ უნდა ექნა ეს“. საჯითის თქმით, იგი „მიწისქვეშა 8 მ. სიგრძის და 5-6 მ. ფართობის გვირაბში იმყოფებოდა, სადაც იყო ბიბლიოთეკა, რელიგიური წიგნები და ყურანი. სამალავი იყო საუკეთესო“.

ყოფილმა თანამებრძოლმა ასევე ისაუბრა „სახალიფოს“ ხაზინის შესახებ, რომლის ნაწილი თავის დროზე „დაიკარგა ერაყის უდაბნოში“. საჯითის სიტყვებით, „დაიშის“ მაღალი რანგის ხელმძღვანელები, მათ შორის თვითონაც, ინახავდნენ ფულს და ოქროს მონეტებს სამალავებში უდაბნოში და \$ 25 მილიონი დაიკარგა ანბარის უდაბნოში (ერაყის დასავლეთით), რომელიც მოგვიანებით „ადგილობრივმა მწყემსებმა ნახეს“ (Alfaisal, L. (2019, October 27). Exclusive: ISIS leader’s companion reveals details on Baghdadi’s last days.).

„ბაღდადი ზოგჯერ მართავდა მნიშვნელოვან შეხვედრებს თავის თანამებრძოლებთან ერთად მოძრავ მიკროავტობუსში, რომელიც დატვირთული იყო ბოსტნეულით, აღმოჩენის აცილების მიზნით“, განუცხადა ალ-ისავიმ ოფიციალურ პირებს მას შემდეგ, რაც დააკავეს თურქეთის სამხედროებმა და შემდეგ გადაეცა ერაყელ ძალოვნებს.

„ალ-ისავიმ ფასეული ინფორმაცია გადმოგვცა, რომელიც დაეხმარა ერაყის ძალოვან სტრუქტურებს შეეცნოთ თავსატეხის მოკლებული ნაწილები ბაღდადის მოძრაობის და იმ ადგილების შესახებ, რომელსაც სამალავად იყენებდა“, „მან მოგვაწოდა დაწვრილებითი ინფორმაცია ხუთი მამაკაცის შესახებ,

რომლებიც მისი ჩათვლით ხვდებოდნენ ბაღდადის სირიაში და იმ ადგილებზე, რომლებსაც იყენებდნენ შესახვედრად“, განუცხადა ერაყის სპეცსამსახურების ერთ-ერთმა თანამშრომელმა Reuters-ს.

ალ-ისავის მსგავსი ბოვეიკების გადაბირებას, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა აგენტებისთვის, რომლებიც დასდევდნენ ბაღდადის. ალ-ისავი, რომელსაც ისლამურ მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხი ჰქონდა, ითვლებოდა ერაყელი მზვერავების მიერ, ალ-ბაღდადის უახლოეს პირად, ხუთ თანამებრძოლს შორის. იგი შეუერთდა „ალ-კაიდას“ 2006 წელს, ხოლო 2008 წელს დააკავეს ამერიკელებმა და ოთხი წელი ციხეში იჯდა.

მოგვიანებით ალ-ბაღდადი ავალებდა მას საკვანძო როლებს, ისეთებს, როგორცაა რელიგიური ინსტრუქციების გაცემა და „დაიშის“ საველე მეთაურების არჩევა. მას შემდეგ, რაც დაჯგუფება დაიშალა 2017 წელს, ალ-ისავი გაიქცა მეულლესთან ერთად სირიაში.

კიდევ ერთი გარდამტეხი მომენტი დადგა 2019 წლის დასაწყისში ერთობლივი ოპერაციის დროს, როცა აშშ-ის, თურქეთისა და ერაყის დაზვერვის აგენტებმა დააკავეს „დაიშის“ მაღალი რანგის ლიდერები, მათ შორის 4 ერაყელი და ერთი სირიელი. „მათ გვაჩვენეს ყველა ადგილი, სადაც ხვდებოდნენ ალ-ბაღდადის სირიაში და ჩვენ გადავწყვიტეთ კოორდინაცია CIA-თან, რომ უფრო მეტი ინფორმაციის დაგვეყენებინა ამ რაიონებში“, განაცხადა სპეცსამსახურებთან დაკავშირებულმა ერთ-ერთმა ერაყელმა მოხელემ.

„2019 წლის შუა პერიოდში ჩვენ აღმოვაჩინეთ, რომ იდლიბი იყო ადგილი, სადაც ალ-ბაღდადი გა-

დაადგილდებოდა ერთი სოფლიდან მეორეში თავის ოჯახთან და სამ უახლოეს თანამებრძოლთან ერთად ... შემდეგ, იდლიბის ერთ-ერთ ბაზარში ერაყის სპეცსამსახურების სირიის ინფორმატორებმა შენიშნეს ერაყელი მამაკაცი, რომელიც იცნეს ფოტოსურათით“. ეს იყო (ზემოხსენებული, ავტ.) ისმაილ ალ-იასავი. მასზე თვალთვალთ აღმოაჩინეს ის სახლი, სადაც გაჩერდა ალ-ბაღდადი. „ჩვენ გადავეცით ინფორმაცია CIA-ს, რომელმაც გამოიყენა თანამგზავრი და დრონები რათა თვალყური ედევნებინა ამ ადგილისთვის 5 თვის განმავლობაში“, - განაცხადა ერაყელმა სახელმწიფო მოხელემ, და დასძინა, რომ „ორი დღით ადრე ალ-ბაღდადიმ პირველად დატოვა ეს ადგილი ოჯახთან ერთად და გაემგზავრა მიკროავტობუსით უახლოეს სოფელში. „ეს იყო მისი ცხოვრების ბოლო მომენტი“ (Rasheed, A. (2019, October 28). Exclusive - Baghdadi's aide was key to his capture - Iraqi intelligence sources.).

მას შემდეგ რაც ალ-ბაღდადი დიდი ხნით დუმდა და მოულოდნელად 2019 წლის 18 აპრილს გამოჩნდა ვიდეორგოლში, „სახალიფოს“ მომავალი გეგმების შესახებ საუბრით, დარჩენილი იყო მხოლოდ მისი ადგილსამყოფელის დადგენა.

ამასთანავე, 2019 წლის ივლისში გამოქვეყნებული გაეროს სპეციალური კომიტეტის კვარტალური აგარიშის თანახმად ISIL-ის თაობაზე (UN Investigative Team to promote accountability for crimes committed by Da'esh/Islamic State in Iraq and the Levant, UNITAD)²⁵, „დაიშის“ ხელმძღვანელობა ადაპტირებდა, მიმართული იყო სირიისა და ერაყში ძალე-

ბის კონსოლიდაციისკენ, ადგილებზე შენარჩუნებული „მძინარე იატაკქვეშა ბაზების“ ამოქმედებით. გაეროს ანგარიშში ნათქვამი იყო, რომ იმ ტერიტორიების მოსახლეობა, რომელიც შედიოდა „ისლამური სახელმწიფოს“ კონტროლში, უკვე ნოსტალიას განიცდიდა ძველ დროზე. ბევრი მიმოძიებული საუბრობს, რომ გათავისუფლებით კმაყოფილი ყველა არ დარჩა, რაც დამასკოსთვის და ბაღდადისთვის სამწუხარო ფაქტია (United Nations. (2024, September 17).).

დასკვნა

ალ-ბაღდადის დაცემას მოასწავებდნენ, ოპოზიციაში გადასული გავლენიანი პირები. ასეთი ოპოზიციის იდეური ლიდერი გახდა აბუ მუჰამად ალ-ჰაშიმი (Abu Muhammad al-Hashimi), ცნობილი ღვთისმეტყველი, ისლამური სამართლის აღიარებული ავტორიტეტი, Da'esh-ის „ფათავების და კვლევების განყოფილების“ ყოფილი წევრი და ზოგიერთი მონაცემებით ალ-ბაღდადის შორეული ნათესავი (Pankratenko, I. (2019, August 1). Al-Baghdadi: Alive again and dreaming of revenge.).

2019 წლის მარტში გამოქვეყნებულ თავის წიგნში, მან აღწერა ალ-ბაღდადის და მისი გარემოცვის ეგოცენტრული ანგარებიანი საქციელი, მოიყვანა უამრავი საღვთისმეტყველო და სამართლებრივი არგუმენტი იმისა, რომ „ხალიფა“ თანამდებობიდან უნდა გადადგეს და სიკვდილით დაისაჯოს. Islamic State-ის ზოგიერთ საველე მეთაურს შორის ეს წიგნი დიდი პოპულარობით სარგებლობდა, ვინაიდან

²⁵ საგამოძიებო ჯგუფმა თავისი მანდატი 2024 წლის 17 სექტემბერს დაასრულა, უშიშროების საბჭოს 2697 (2023) რეზოლუციის შესაბამისად. ვებსაიტი: <https://www.unitad.un.org> ასახავს მის მიღწევებს არ არის განახლებადი.

მეთაურზე ბევრი წყენა დაგროვდა. ამას გარდა ალ-ჰაშიმის თეზისები დიდი ხანია აქტიურად აიტაცეს „ალ-კაიდას“ პროპაგანდისტებმა, მათ იყენებდა „მომრახობა ტალიბანი“, ვრცელდებოდა იემენში, ეგვიპტეში, ფილიპინებში.

ასე რომ, გასაკვირი არაა – მიუხედავად ალ-ბაღდადის ტოტალური კონსპირაციისა და სიფრთხილისა, გამოჩნდნენ ისეთი პირები ახლო წრიდან, რომლებსაც მისი მოცილება სურდათ და ტერორისტის ლიკვიდაციაში ჩართული საერთაშორისო თუ

რეგიონალური აქტორებისთვის, აშშ იქნება ეს, თურქეთი თუ ქურთული ძალები, ინფორმაციის მიწოდება მისი ადგილსამყოფელის შესახებ დროის საკითხი იყო (Pankratenko, I. (2019, August 1). Al-Baghdadi: Alive again and dreaming of revenge.).

აბუ ბაქრ ალ-ბაღდადის მკვლელობა იმ დღეების მსოფლიო მედიის მთავარ საინფორმაციო მოვლენად იქცა. ამასთან ერთად, როგორც მაშინ, ისე დღესაც, „დაიში“ საერთაშორისო ტერორიზმის წამყვან ბრენდად რჩება.²⁶

ლიტერატურა

1. BBC News. (2019, October 28). *Abu Bakr al-Baghdadi: IS leader 'dead after US raid' in Syria*. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-50200339>
2. Rasheed, A. (2019, October 28). Exclusive - Baghdadi's aide was key to his capture - Iraqi intelligence sources. *Reuters*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-baghdadi-capture-exclu-idUSKBN1X60SR>
3. Alhas, A. M. (2019, October 27). Baghdadi 'killing'. *Anadolu Agency*. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/baghdadi-killing-anadolu-agency-shoots-video-of-area/1627808>
4. Montoya-Galvez, C., & Linton, C. (2019, October 27). ISIS leader dead after U.S. commandos stage dramatic raid in Syria. *CBS News*. <https://www.cbsnews.com/news/abu-bakr-al-baghdadi-isis-leader-dead-killed-in-us-raid-in-syria-2019-10-27/>
5. Babb, C. (2019, October 27). US military acted quickly on intel to capture or kill Baghdadi. *Voice of America*. https://www.voanews.com/a/usa_us-military-acted-quickly-intel-capture-or-kill-baghdadi/6178337.html
6. Duster, C. (2019, October 27). The Baghdadi raid was named after ISIS victim Kayla Mueller. *CNN*. <https://edition.cnn.com/2019/10/27/politics/kayla-mueller-parents-reaction-to-baghdadi-death/index.html>
7. Kube, C., Romero, D., Jackson, H., & Silva, D. (2019, October 27). ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi killed in U.S. raid in Syria, Trump confirms. *NBC News*. <https://www.nbcnews.com/news/world/abu-bakr-al-baghdadi-leader-isis-targeted-u-s-raid-n1072506>
8. U.S. Department of Defense. (2019, October 28). *Press briefing by Secretary Esper and General Milley*. <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/2001188/department-of-defense-press-briefing-by-secretary-esper-and-general-milley-in-t/>
9. Counter Extremism Project. (2025, October 10). *Hurras al-Din, extremist groups*. <https://www.counterextremism.com/threat/hurras-al-din>
10. Center for Strategic and International Studies. (2025, October 10). *Hay'at Tahrir al-Sham (HTS) terrorism backgrounder*. <https://www.csis.org/programs/transnational-threats-project/past-projects/terrorism-backgrounders/hayat-tahrir-al-sham>
11. BBC News Russian. (2019, October 31). *How al-Baghdadi was caught*. <https://www.bbc.com/russian/news-50244280>

²⁶ იხილეთ გაგრძელება – სტატია: „დაიშის“ ორგანიზაციული სტრუქტურა და მმართველობა (III ნაწილი)

12. United Nations. (2024, September 17). *UNITAD – Investigative Team to Promote Accountability for Crimes Committed by Da'esh/ISIL*. <https://www.unitad.un.org>
13. BBC News Russian. (2019, October 27). *ISIS leader al-Baghdadi has been killed, US President Trump announced*. <https://www.bbc.com/russian/news-50198952>
14. Warrick, J. (2019, October 27). Abu Bakr al-Baghdadi, extremist leader of Islamic State, dies at 48. *The Washington Post*. https://www.washingtonpost.com/local/obituaries/abu-bakr-al-baghdadi-islamic-states-terrorist-in-chief-dies-at-48/2019/10/27/0d004abc-663d-11e7-8eb5-cbccc2e7bfbf_story.html
15. Griffiths, J., et al. (2019, October 28). Trump: ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi is dead. *CNN*. https://edition.cnn.com/politics/live-news/abu-bakr-al-baghdadi-isis-intl-hnk/h_5686d7d35f45a79de8dfa48b25b2ca02
16. Hoffman, J. (2025, December 15). Bring US troops home from Syria now. *Cato Institute*. <https://www.cato.org/blog/bring-us-troops-home-syria-now>
17. Ileri, K. (2019, November 7). Turkey, US cooperated in al-Baghdadi killing. *Anadolu Agency*. <https://www.aa.com.tr/en/americas/turkey-us-cooperated-in-al-baghdadi-killing/1638739>
18. Alfaisal, L. (2019, October 27). Exclusive: ISIS leader's companion reveals details on Baghdadi's last days. *Al Arabiya*. <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2019/10/27/Exclusive-ISIS-leader-s-companion-reveals-details-on-Baghdadi-s-last-days>
19. Ajjoub, O. (2020, May 20). Will Hayat Tahrir al-Sham destroy al-Qaeda in Syria? *The Conflict Archives*. <http://theconflictarchives.com/news/2020/5/20/will-hayet-tahrir-al-sham-destroy-al-qaeda-in-syria>
20. Baker, P., Schmitt, E., & Cooper, H. (2019, October 27). ISIS leader al-Baghdadi is dead, Trump says. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2019/10/27/us/politics/isis-leader-al-baghdadi-dead.html>
21. Pankratenko, I. (2019, August 1). Al-Baghdadi: Alive again and dreaming of revenge. *Haqqin.az*. <https://haqqin.az/news/155283>
22. Pankratenko, I. (2019, October 28). Trump in the fight against Koschei the Deathless. *Haqqin.az*. <https://haqqin.az/news/161565>
23. Pankratenko, I. (2019, November 2). The caliph is dead, long live the caliph! *Haqqin.az*. <https://haqqin.az/comics/162032>
24. Washington Post. (2019, October 27). President Trump's full announcement on the death of Abu Bakr al-Baghdadi [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Q6YvsrGILrw>
25. Callimachi, R., & Hassan, F. (2019, October 31). Abu Bakr al-Baghdadi, ISIS leader known for his brutality, is dead at 48. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2019/10/27/world/middleeast/al-baghdadi-dead.html>
26. Callimachi, R. (2020, December 18). ISIS leader paid rival for protection but was betrayed by his own. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2019/10/30/world/middleeast/isis-leader-al-baghdadi.html>
27. Gonzales, R. (2019, October 30). Head of U.S. Central Command says ISIS leader Baghdadi buried at sea. *NPR*. <https://www.npr.org/2019/10/30/774617578/head-of-u-s-central-command-says-isis-leader-buried-at-sea>
28. Hooper, S., & al-Aswad, H. (2020, August 31). Notorious French militant leader arrested by HTS in Syria's Idlib. *Middle East Eye*. <https://www.middleeasteye.net/news/notorious-french-militant-leader-arrested-hts-syrias-idlib>
29. Anadolu Agency. (2019, October 28). The US military operation in Idlib lasted 4 hours. <https://www.aa.com.tr/ru/мир/операция-вс-сша-в-идлибе-длилась-4-часа-/1627525>
30. El-Hayek, W. (2019, October 30). Enemy number one. *Novaya Gazeta*. <https://novayagazeta.ru/articles/2019/10/29/82547-vrag-nomer-odin>
31. Hajich, Y. (2019, October 28). Abu Bakr al-Baghdadi is dead – USA. *Golos Islama*. <https://golosislama.com/news.php?id=37437>

UDC 327.56

SCOPUS CODE 3301

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2026-2-228-253>

Daesh's Organisational Structure and Management System (Part II)

Zviad Tkabladze

Georgian technical university faculty of law and international relations, Georgia

E-mail: tkabladze.zviad@gtu.ge

Reviewers:

T. Kiknadze, Georgian Technical University Doctor of Political Sciences, Faculty of Law and International Relations. Professor

E-mail: kiknadzetamar12@gtu.ge

M. Manchkhashvili, Georgian Technical University Doctor of Political Sciences, Faculty of Law and International Relations, Assistant Professor

E-mail: manchkhashvilimaia07@gtu.ge

Abstract. This article is the II Part of the work “Daesh's Organisational Structure and Management System”, dedicated to the hunt for the first “Caliph” (Abu Bakr al-Baghdadi) of the international terrorist organization Daesh (Islamic State, IS, ISIL) and his final elimination.

By 2013, ISIS had completed all stages of formation, with the nationalist axis, the former Sunni-Baathist elite of Iraq, serving as the primary driving force. After the overthrow of Saddam Hussein, his regime's functionaries did not disappear, and no new command system needed to be invented to form ISIS's organizational structure.

From the very first days of its existence, ISIS represented a fully-fledged structural, centralized organization, the elements of which actively carried out necessary functions in various areas through the delegation of authority.

Although the group's resources both human, financial, as well as armament and territory have gradually disappeared, first in 2017 and then in 2019, Daesh still exists in the form of small cells and retains the ability to cause harm, and the fight against it is not over yet.

Keywords: Abu Bakr al-Baghdadi; Daesh; Management; Structure; Terrorism.

განხილვის თარიღი 21.01.2026

შემოსვლის თარიღი 15.02.2026

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 26.06.2026